
Landsmøtet Sakspapir

Møtedato 24.03.2017-26.03.2017
Ansvarlig Sentralstyret
Saksnummer LM7 05.04-17
Gjelder Revidering av plattform for organisering og dimensjonering av høyere utdanning

Norsk studentorganisasjon

1 **Vedlegg i saken:**

- 2 1. Gjeldende plattform for organisering og dimensjonering av høyere utdanning.
3 2. Foreslåtte endringer fra sentralstyret.
4 3. Slik blir sentralstyrets forslag som ny plattform.

5 **REVIDERING AV PLATTFORM FOR ORGANISERING OG DIMENSJONERING AV**
6 **HØYERE UTDANNING**

7 **FORMÅL**

8 Revidere Norsk studentorganisasjons (NSO) politiske plattform for organisering og dimensjonering
9 av høyere utdanning.

10 **SAKSPRESENTASJON**

11 Denne politiske plattformen tar for seg hvordan universitets- og høyskolesektoren (UH-sektoren) er
12 organisert. Dette handler overordnet om hvordan sektoren er styrt, strukturert og finansiert. I tillegg
13 tar den for seg temaer som omhandler områder utenfor universitets- og høyskolesektoren som har
14 konsekvenser for hvordan sektoren er eller bør være. Plattformen ble sist revidert i januar 2014.
15 Styring omfatter her styring av sektoren som helhet og styring av den enkelte institusjon.

16
17 Siden 2014 har UH-sektoren gjennomgått store endringer. Mange institusjoner har fusjonert, slik at
18 institusjonslandskapet nå består av flere større institusjoner med større faglig bredde (portefølje).
19 Flere av fusjonene kom i forkant av stortingsmeldingen om struktur¹ og enda flere i etterkant av
20 meldingen. Fusjonene har ført til at universiteter og høyskoler har slått seg sammen og høyskoler
21 har slått seg sammen på søken etter universitetsstatus. Flere høyskoler har blitt eller ønsker å bli
22 universitet. Denne utviklingen, hvor flere jobber mot å få faglige fullmakter tilsvarende høyere nivå,
23 beskrives som akademisk drift og er gjennomgått i en rapport fra NOKUT i 2013.²

24
25 Andre endringer som har hatt påvirkning på hvordan sektoren styres og organiseres er endrede
26 krav til akkreditering, nytt finansieringssystem og lovendringer som blant annet har gjort tilsatt
27 rektor til normalen. De endrede kravene til akkreditering skulle gjøre det vanskeligere å oppnå
28 universitetsstatus ved å skjerpe krav til antall doktorgradsprogram som er dekkende for faglige
29 profil med nok kandidater over tid. Det nye finansieringssystemet er endret slik at man nå
30 finansierer hele grader, samt bidrags- og oppdragsfinansierte aktiviteter (BOA).

¹ *Konsentrasjon for kvalitet*, Regjeringen (2015)

<https://www.regjeringen.no/contentassets/86d1e31e78b44de6a3a15e913b092bf4/no/pdfs/stm201420150018000dddpdfs.pdf>

² *Institusjonell dynamikk i høyere utdanning og fagskolesektoren*, NOKUT (2013)

http://khrono.no/sites/khrono.no/files/institusjonell_dynamikk_-_13juni2013_-_endelig.pdf

31 Disse endringene anser sentralstyret som nødvendig å ta i vurderingene av revideringen av denne
32 plattformen. Gjeldende plattform ble skrevet før disse store endringene ble foreslått og iverksatt.
33 Derfor samsvarer det ikke lenger med situasjonen i sektoren. Denne revideringen må se fremover,
34 og dermed på hvilken retning NSO ønsker at sektoren nå skal gå.

35
36 Når vi nå først reviderer plattformen, så må vi starte med å ta stilling til to grunnleggende begreper
37 om hvordan en sektor kan styres. Disse to begrepene er *politisk styring* og *institusjonell autonomi*.
38 Begrepene viser to ulike veier å gå, hva angår hvem som skal ha beslutningsmyndighet. Politisk
39 styring betyr at avgjørelser bestemmes av politiske myndigheter, som i vårt tilfelle er regjeringen
40 og Stortinget. Institusjonell autonomi innebærer at det er institusjonene, som gjennom sine egne
41 beslutningsorganer, bestemmer. På alle områdene som plattformen tar for seg, må NSO ta stilling
42 til om det er politiske myndigheter eller institusjonene selv som skal ta avgjørelsene. Plattformen
43 tar for seg ulike områder, hvor man kan velge å gå den ene eller andre veien, men hvilken av de to
44 retningene man går for må være gjennomgående i plattformen for å skape en fungerende helhet.
45 Derfor blir det slik at hvis man på enkelte områder går for institusjonell autonomi, kan dette
46 medføre at også andre områder må styres av institusjonene selv, som konsekvens. Verktøy og
47 systemer må utarbeides utfra hvem det er som har beslutningsmyndighet. For eksempel er det
48 sammenheng mellom politisk styring og indikatorer i finansieringssystemet som utløser penger for
49 institusjonene.

50 **Noen begrepsforklaringer**

51 *Institusjonell autonomi*

52 Institusjonell autonomi handler om hva institusjonene har selvråderett over. For å avklare hva en
53 institusjon skal ha selvråderett over, må man se på hvilke områder av en institusjons drift man
54 snakker om. Å snakke om autonomi som et generelt overordnet begrep kan i seg selv være
55 utydelig. For å avgrense ulike autonomiområder, har vi sett til European University Assosiations
56 (EUA) sin definisjon³. Ikke alle områder passer naturlig inn i den norske konteksten, men den er
57 uansett oversiktlig.

³ *University Autonomy in Europe II (2011)*,

http://www.eua.be/Libraries/publications/University_Autonomy_in_Europe_II_-_The_Scorecard.pdf?sfvrsn=2

Organisational autonomy	Financial autonomy	Staffing autonomy	Academic autonomy
<ul style="list-style-type: none"> • Selection procedure for the executive head • Selection criteria for the executive head • Dismissal of the executive head • Term of office of the executive head • Inclusion and selection of external members in governing bodies • Capacity to decide on academic structures • Capacity to create legal entities 	<ul style="list-style-type: none"> • Length and type of public funding • Ability to keep surplus • Ability to borrow money • Ability to own buildings • Ability to charge tuition fees for national/EU students (BA, MA, PhD) • Ability to charge tuition fees for non-EU students (BA, MA, PhD) 	<ul style="list-style-type: none"> • Capacity to decide on recruitment procedures (senior academic/senior administrative staff) • Capacity to decide on salaries (senior academic/senior administrative staff) • Capacity to decide on dismissals (senior academic/senior administrative staff) • Capacity to decide on promotions (senior academic/senior administrative staff) 	<ul style="list-style-type: none"> • Capacity to decide on overall student numbers • Capacity to select students (BA, MA) • Capacity to introduce programmes (BA, MA, PhD) • Capacity to terminate programmes • Capacity to choose the language of instruction (BA, MA) • Capacity to select quality assurance mechanisms and providers • Capacity to design content of degree programmes

58

59 *Faglig profil*

60 Faglig profil handler om hvilke fagområder en institusjon har, og hvilke av disse som institusjonen
61 selv presenterer som deres hovedområder. Disse finner man ofte i institusjonenes egne strategier.
62 Debatten om faglig profil handler ofte om hvorvidt eller hvordan en institusjon skal få frem sin egen
63 særegenhet sammenliknet med andre institusjoner, og om eventuelle konsekvenser for fagmiljøer
64 ved institusjonen som ikke er innenfor satsningsområdene.

65 *Dimensjonering*

66 Dimensjonering av høyere utdanning handler om hvor mange institusjoner som skal ha et bestemt
67 fagområde, hvor mange studenter/studieplasser institusjonene skal ha, samt hvordan fordelingen
68 av dette forholder seg til regionale og nasjonale behov for konkurranse.

69 *Arbeidsdeling og konsentrasjon*

70 Arbeidsdeling handler om hvordan institusjonene deler fagområdene seg imellom. Debatten her
71 dreier seg om at ikke alle kan drive på med det samme i «lille Norge», og at vi derfor må ha en
72 effektiv og bærekraftig fordeling for å få god ressursutnyttelse. Det motsatte av arbeidsdeling er at
73 alle driver med det samme. Konsentrasjon handler om å samle fagmiljøer på færre steder. Dette
74 skjer gjennom arbeidsdeling ved flere institusjoner som har det samme fagmiljøet, kommer frem til
75 eller blir pålagt å legge ned til fordel for den eller de institusjonene som presterer best.

76 *Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR)*

77 Kvalifikasjonsrammeverket⁴ skisserer de ulike nivåene i utdanningssystemet, og hvilket
78 læringsutbytte de ulike nivåene av utdanning skal ha. NKR er dermed det som beskriver hva
79 forskjellene på videregående utdanning, fagskoleutdanning, bachelorutdanning og
80 masterutdanning er.

⁴ Nivåer i kvalifikasjonsrammeverket, NOKUT <http://www.nokut.no/no/Fakta/Det-norske-utdanningssystemet/Nasjonalt-kvalifikasjonsrammeverk-for-livslang-laring/Nivaer/>

81 *Finansieringssystemet for universiteter og høyskoler*
82 Finansieringssystemet for universiteter og høyskoler består av ulike komponenter.
83 Hovedkomponentene er *basis* og *resultat*. *Basis* regnes som den langsiktige og strategiske
84 bevilgningen. Den skal blant annet ivareta bredde i fagtilbudet, distriktshensyn, særskilte og
85 nasjonale oppgaver, arealutgifter og øremerkede rekrutteringsstillinger. Hoveddelen av basis går til
86 finansiering av studieplasser, hvor institusjonene får penger for antall studieplasser. 60 prosent av
87 studieplassene finansieres som basistildeling, mens 40 prosent bevilges som *resultat*finansiering
88 per avlagte 60 studiepoengsenhet. Andre indikatorer i resultatkomponenten studentmobilitet,
89 kandidatproduksjon, avlagte doktorgrader, publisering, samt midler fra EU, Norges Forskningsråd
90 (NFR) og BOA. Studieplassfinansieringen har ulike satser for ulike kategorier for ulike fagområder,
91 som betyr at 60 studiepoeng/kandidater innen pedagogiske fag har en annen sats enn 60
92 studiepoeng/kandidater innenfor medisin.⁵

93 *Utviklingsavtaler*

94 Utviklingsavtaler er avtaler mellom den enkelte institusjon og Kunnskapsdepartementet, hvor
95 institusjonen avtaler hvilke område de skal satse/forbedre seg på, hvordan utviklingen skal
96 gjennomføres og resultatet måles. Dette er et pilotprosjekt som ble startet opp i 2016 med fem
97 institusjoner. Prosjektet skal inkludere flere nye institusjoner i 2017. Innen 2019 skal alle
98 utdanningsinstitusjoner ha slike avtaler.⁶

99 *Selvforvaltende institusjoner*

100 De selvforvaltende institusjonene er de som eier egen bygningsmasse, og som derfor har ansvar
101 for oppgradering og vedlikehold selv. Dette er i motsetning til de som ikke er selvforvaltende, hvor
102 det er Statsbygg som eier har ansvar for vedlikeholdet. De selvforvaltende institusjonene er i dag
103 UiO, UiB, UiT, NTNU, NMBU, NiH og NHH.⁷

104 **VURDERING**

105 **NSOs prinsippprogram**

106 NSOs prinsippprogram som ble vedtatt på landsmøtet i 2016 inneholder følgende setning som er
107 relevant for denne plattformen: «Hver enkelt institusjon bør kunne prioritere områder som de
108 ønsker å satse på gjennom sine strategier». Sentralstyret ser at denne setningen kan tolkes i ulike
109 retninger. Vi tolker den slik at den sier noe om institusjonenes mulighet til å kunne prioritere
110 innenfor sin egen strategi, og at den ikke legger eksterne begrensninger for strategiens omfang.
111 Sentralstyret gjør også oppmerksom på valget av ordet «bør» i prinsippprogrammet.

112 **Plattformens funksjon for de kommende årene**

113 Denne plattformen skal svare på hva NSO mener utfordringene sektoren nå står overfor, samt
114 hvordan disse skal løses. Plattformen skal forberede NSO på de kommende debattene i sektoren,
115 og sikre at NSO har politikk som gjør det mulig å delta på vegne av norske studenter i disse
116 debattene. Sentralstyret ser situasjonen med at for mange institusjoner har like profiler,
117 fagportefølje og satsningsområder.

118

⁵ Orientering om statsbudsjettet 2017 for universiteter og høyskoler, s. 53.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/31af8e2c3a224ac2829e48cc91d89083/orientering-om-statsbudsjettet-2017-for-universiteter-og-hogskolar.pdf>

⁶ Les mer om utviklingsavtaler i Khrono: <http://khrono.no/kvalitet/2017/01/skal-forplikte-seg-til-bedre-kvalitet>

⁷ I 2012 gjennomførte Riksrevisjonens en undersøkelse av tilstanden på eiendomsmassen i sektoren. Her er rapporten: https://www.riksrevisjonen.no/Rapporter/Documents/2012-2013/Dokumentbase_3_4_2012_2013.pdf

119 Vi ønsker oss en sektor som har forutsetningene til å konkurrere på internasjonalt nivå, og som
120 utdanner faglig sterke kandidater. For å sikre dette må institusjonene ha tydelig faglig profil, satse
121 på det de er gode på, og skille seg fra hverandre. Derfor er hovedmålet med retningen i
122 plattformen å få en sektor hvor færre institusjoner driver med det samme. Sentralstyret opplever at
123 dagens plattform svarer til en tid da man diskuterte og planla fusjoner i UH-sektoren.

124 **Grunnleggende standpunkt: Politisk styring vs. institusjonell autonomi**

125 Som nevnt ovenfor må NSO velge hvilken retning UH-sektoren skal gå. For å nå målet om at færre
126 institusjoner skal drive på med det samme, er vi avhengig av nasjonal koordinering som fungerer
127 bedre enn det den gjør i dag. Denne koordineringen skjer i dag på frivillig initiativ mellom
128 institusjonene og samarbeidsorganer i Universitets- og høyskolerådet (UHR). Sentralstyret mener
129 at dagens koordinering ikke er nok for å nå målet om bedre arbeidsdeling og tydelige faglige
130 profiler. Det er derfor behov for å ta i bruk nye, samt videreutvikle eksisterende verktøy for å sikre
131 dette. Sentralstyret går derfor for en retning med mer involvering av politiske myndigheter i
132 styringen av sektoren, da disse kan legge tydeligere rammer og forventinger for institusjonenes
133 virke.

134 **Innledning**

135 I innledningen presenteres helheten i plattformen, for å fremstille den røde tråden og
136 sammenhengen mellom de ulike delene. Den tar også for seg de grunnleggende begrepene som
137 brukes på området, samt hva NSO legger i disse. Innledningen skal også gjøre det enkelt å
138 skjønne overordnet hva vi mener, uten å måtte lese seg gjennom hele plattformen. Sentralstyret
139 mener det er hensiktsmessig å skissere de store linjene i plattformen allerede i innledningen.

140 **Høyere utdanning og sammenheng med resten av utdanningssystemet**

141 Dette er et helt nytt kapittel som det ikke står noe om i gjeldende plattform. Sentralstyret mener det
142 er viktig å se høyere utdanning som et ledd i et lengre utdanningsløp. Noen av utfordringene man
143 har i sektoren handler om utdanningene som danner kunnskapsgrunnet for de som søker
144 opptak til høyere utdanning. Debattene om hva høyere utdanning er, og skal være, berører også
145 fagskolesektoren som er et alternativ til høyere utdanning. Sentralstyret har hovedsakelig valgt å ta
146 for seg temaer for fagskolesektoren som gjelder overgangsordninger til høyere utdanning, samt
147 rettigheter som studenter i høyere utdanning har som fagskolestudenter også burde ha.

148 **Faglig profil og politisk styring**

149 Dette er det kapitlet hvor vi først og fremst skisserer den nye retningen vi mener sektoren burde gå
150 i, samt virkemidlene som må tas i bruk for å nå målet om mer arbeidsdeling og konsentrasjon. I
151 dette kapitlet sier vi at institusjonene skal ha klare faglige profiler gjennom blant annet
152 utviklingsavtaler for alle og nasjonalt ansvar. Vi finner det også nødvendig å skissere hvilken rolle
153 øvrige organer og forvaltning skal ha, herunder NOKUT og NFR som de mest faglige og politiske
154 organene.

155
156 *Utviklingsavtaler*, som omtalt ovenfor, foreslås som et verktøy for å fastsette hva ulike institusjoner
157 skal satse på og arbeide med å utvikle seg innen, for at institusjonene som en helhet skal dekke
158 ulike fagområder. Det er derfor nødvendig at man gjennom nasjonal koordinering sørger for at hver
159 institusjon har avtaler som er forskjellige, slik at man satser på ulike områder. Det forutsetter at
160 avtalene har et visst detaljnivå.

161
162 For å få til reell arbeidsdeling mener sentralstyret at man må ta i bruk *nasjonalt ansvar*. Å gi
163 institusjoner nasjonalt ansvar for enkelte fagområder signaliserer tydelig satsningsområder, og
164 avklarer for andre institusjoner hvem som har ansvar for hva. For at nasjonalt ansvar skal gi

165 resultater og være et reelt styringsverktøy, er det nødvendig at institusjonene med nasjonalt
166 ansvar gis prioritet på nye studieplasser innenfor fagmiljøet, fordi dette er et virkemiddel for å
167 utvikle et fagmiljø videre. Sentralstyret mener at tildeling av nasjonalt ansvar skal skje gjennom
168 Utviklingsavtalen mellom institusjon og departement.

169 **Autonomi**

170 I dette kapitlet har vi skissert opp ulike temaer innenfor de fire områdene av autonomi.
171 Innenfor akademisk autonomi legger sentralstyret til grunn at institusjonene kan velge egne
172 opptakskriterier, fordi dette er en faglig og ikke en politisk vurdering. Når vi foreslår at det skal
173 settes et opptakstak, er dette fordi institusjonene ikke skal kunne «spekulere» i resultatfinansiering
174 på billige studier og drive overbooking.

175
176 Angående *organisatorisk autonomi* mener sentralstyret at viktige kunnskapsorganisasjoner skal ha
177 kollegial ledelse, fordi de skal styres av dem som kjenner institusjonen best. Det er videre viktig at
178 institusjonen selv har mulighet til å foreslå eksterne styremedlemmer og styreleder, i og med at
179 disse bør være personer som har relevant faglig bakgrunn og erfaring. Vi mener at det er opp til
180 institusjonen selv å bestemme hva som er relevant.

181 **Akkreditering**

182 Etter endringene som har skjedd i sektoren er det ikke lenger rettferdig med dagens tre
183 institusjonskategorier. Det er fordi skillet mellom de ulike kategoriene har blitt vasket bort. For
184 eksempel har vi i dag større høyskoler som driver med det samme som universitetet. Derfor mener
185 sentralstyret at det er hensiktsmessig å avvike dagens modell og heller innføre en modell med kun
186 én institusjonskategori. Det betyr ikke at alle institusjoner skal få fulle faglige fullmakter som
187 tilsvarende det universitetene har i dag, fordi dette er strid med målet om at færre institusjoner skal få
188 drive på med det samme. Derfor foreslår sentralstyret at institusjonskategorier og faglige fullmakter
189 må skilles fra hverandre. Dette betyr at institusjoner som har samme faglige fullmakter ikke
190 nødvendigvis får det i en slik fremtidig modell. Faglige fullmakter må utarbeides som individuelle
191 faglige fullmakter for den enkelte institusjon, basert på institusjonenes faglige profil, strategi,
192 utviklingsavtale og nasjonalt ansvar. Det skal være mulig for institusjoner å opprette studietilbud
193 utenfor sin faglige fullmakt, men de må da ha godkjenning av NOKUT. Dette må til for å hindre at
194 for mange institusjoner driver på med det samme.

195 **Finansiering**

196 I dag måles alle institusjoner på mange styringsparametere (indikatorer) som er like for alle.
197 Sentralstyret mener at dette har ført til at institusjonene bevisst utvider sin virksomhet for å
198 konkurrere med andre institusjoner på de samme områdene. Ved innføring av Utviklingsavtaler er
199 intensjonen at institusjonene skal kunne sette egne mål og indikatorer for sine satsninger.
200 Sentralstyret mener det derfor er helt nødvendig å redusere antallet styringsparametere som er
201 felles for alle institusjoner.

202
203 I resultatkomponenten foreslår sentralstyret et nytt element som omhandler publisering i Open
204 Access-tidsskrifter. Dette er etter vår mening et helt nødvendig insentiv for å få flere forskere til å
205 publisere i åpne tidsskrifter, slik at forskningen blir tilgjengelig for alle. Sentralstyret mener at det
206 må knyttes midler til utviklingsavtalene for at de skal ha betydning som styringsverktøy. I og med at
207 det blir tilnærmet umulig å tilføre nye midler for å belønne resultater av avtalene, bør NSO ha
208 meninger om hvor finansieringen skal tas fra. Vi mener at studiepoengproduksjon er et insentiv for
209 kvantitet fremfor kvalitet. Derfor foreslår vi å redusere denne noe for å knytte finansiering til
210 Utviklingsavtaler.

211 I tillegg mener sentralstyret at det i finansieringssystemet skal vektlegges EU-midler, og ikke NFR-
212 midler. Det er fordi gjennomslag i EU (internasjonal konkurranse) er en sterkere faglig prestasjon.
213 NFR-midlene i finansieringssystemet skal heller gå til utviklingsavtaler. Dette er ikke til hinder for at
214 institusjonene setter seg egne mål, som for eksempel NFR-tildeling, i sin egen utviklingsavtale.
215 Sentralstyret har per nå ingen mening om hvordan finansiering tilknyttet utviklingsavtaler skal være
216 innrettet, og forslår derfor at dette er noe departementet må utrede videre.

217

218 For å unngå at institusjoner tar opp studenter i lavere kostnadskategorier for å finansiere dyrere
219 studier, skal studieplassefinansiering kun benyttes innenfor den kostnadskategorien den er tildelt i.

220

221 Sentralstyret har valgt å flytte teksten om bygg og infrastruktur inn under kapitlet om finansiering,
222 fordi dette i stor grad handler om hvordan man finansierer vedlikehold av bygg og nybygg.

223 **Ledelse og kompetanse for utvikling**

224 Dette er et nytt kapittel. Det tar for seg et område NSO ikke har politikk på i noen plattform.

225 Sentralstyret mener at denne politikken er nødvendig for å si noe om god ledelse på alle nivåer.

226 Det er varslet en gjennomgang av stillingskategoriene i academia. NSO har lenge vært for at

227 forsknings- og utdanningsarbeid skal sees i sammenheng, og som to sider av samme sak. På

228 bakgrunn av dette mener sentralstyret at det er en motsetning i å ha stillingskategorier som

229 rendyrker ett av disse områdene, slik som lektor- og dosentstillingene gjør.

230 **INNSTILLING**

231 Plattform for organisering og dimensjonering av høyere utdanning revideres.

232

VEDLEGG 1: GJELDENE PLATTFORM

1 Innledning

2 Norsk studentorganisasjon (NSO) representerer om lag 210 000 studenter. Plattformen dekker de
3 krav og mål organisasjonen har til organiseringen og dimensjoneringen av norsk høyere
4 utdanning. Andre politiske dokumenter vil supplere og utdype politikken i denne plattformen.
5 Plattformen representerer en helhetlig politikk for organisering og dimensjonering av norsk høyere
6 utdanning og plattformen må derfor sees i sin helhet.

7 Det skal være høy kvalitet i all norsk høyere utdanning. For å få til dette er det sentralt med en god
8 arbeidsdeling mellom institusjonene, robuste fagmiljøer og en infrastruktur tilpasset institusjonenes
9 behov for å drive vitenskapelig arbeid på høyt nivå.

10 Ulike institusjoner har ulike samfunnsoppdrag og disse forskjellene skal være tydelige og lett for
11 studenter og samfunnet for øvrig å oppfatte. Norsk studentorganisasjon mener at skillet mellom
12 fagskoler, offentlige og private høyskoler og universitet ligger i de ulike samfunnsoppdragene
13 institusjonene har, og mener at de ulike rollene må rendyrkes. I en plattform om organisering og
14 dimensjonering av høyere utdanning vil fagskoler falle utenfor plattformens omfang, men
15 fagskolenes rolle i utdanningssektoren må tas med i betraktning når man leser denne plattformen.

16 Det skal være en logisk sammenheng i institusjonslandskapet, og lett for studenter og andre å
17 orientere seg basert på institusjonenes faglige profil og styrke. Innad på institusjonene skal det
18 være en sammenheng i utdanningstilbudet, og studienes struktur og oppbygning skal underbygge
19 faglig kvalitet. Det nasjonale finansieringssystemet skal sikre forutsigbarhet i sektoren og en
20 hensiktsmessig økonomisk tildeling til institusjonene. For studenter skal det være lett å bevege seg
21 i institusjonslandskapet og slik kunne ta deler av et utdanningsløp på andre institusjoner. Det stiller
22 store krav til fagmiljøenes evne og vilje til samarbeid, og NSO mener at dimensjoneringen av
23 sektoren skal legge til rette for nasjonal mobilitet for både studenter og ansatte.

24 Veien fra dagens system til en eventuell ny struktur på høyere utdanning skal være gjennomsluttig
25 og åpen, slik at alle kan se hvilke virkemidler som brukes.

26 Organisering av universitets- og høyskolesektoren

27 Fagmiljø og sammensetning

28 NSO mener at et robust fagmiljø er best egnet til å sikre god utdanningskvalitet i høyere utdanning.
29 At et fagmiljø er robust innebærer at det har en stabil produksjon av høyt kvalifiserte kandidater, at
30 det kontinuerlig forskes på et høyt nivå og at fagmiljøet tåler kortsiktige svingninger i
31 ressurstilgangen¹. For at et fagmiljø skal kunne være robust er det en forutsetning at man har en
32 viss aldersspredning blant de vitenskapelig ansatte, en effektiv administrasjon og godt
33 rekrutteringsgrunnlag av studenter og ansatte. NSO mener at alle fagmiljøer også skal tilstrebe å
34 være internasjonalt rettet, ha tilstrekkelig antall personer med førstekompetanse og en
35 hensiktsmessig grad av samarbeid og arbeidsdeling med andre relevante institusjoner i landet. Der
36 hvor fagmiljøer over flere år har dårlig rekrutteringsgrunnlag, bør disse konsentreres på andre

¹ NSOs prinsippprogram, 2013-2016,

<http://student.no/wp-content/uploads/2011/12/NSOs-prinsippprogram-2013-2016.pdf>

37 institusjoner med sterkere fagmiljøer. Alle utdanningsinstitusjoner skal ha en tydelig, spisset profil,
38 og denne skal være grunnlag for Kunnskapsdepartementets dialog med institusjonene. Den faglige
39 profilen skal være spisset inn mot noen utvalgte områder som bestemmes politisk av Stortinget
40 etter et helhetshensyn, men hvor institusjonene selv gir sin anbefaling i form av innspill til
41 departementet på faglige styrker og satsningsområder. Utdanningen ved institusjonene skal ha
42 sammenheng med forskning som utføres ved institusjonen. Det innebærer at institusjonene må ha
43 en faglig sammensetning som muliggjør og stimulerer til god integrasjon mellom institusjonens
44 forskningsaktivitet og utdanningstilbud.

45 **Samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon**

46 NSO mener det er ønskelig med en større arbeidsdeling i universitets- og høyskolesektoren og
47 mener dette vil være positivt for å styrke og samle fagmiljøer i større grad. Dersom norske
48 utdanningsinstitusjoner skal kunne hevde seg internasjonalt er vi avhengige av å ha sterke og
49 stabile fagmiljø.

50 Kunnskapsdepartementet skal, i samarbeid med de andre departementene, foreta evalueringer av
51 behovet for ulike fagmiljøer på nasjonalt nivå og kartlegge hvordan utdanningslandskapet kan
52 dimensjoneres bedre. Departementet skal være tydelige i sine forventninger ovenfor
53 institusjonene, slik at disse kan spisse sin faglige aktivitet i tråd med politisk intensjon og
54 institusjonens egne faglige prioriteringer. For å få til reelt samarbeid, arbeidsdeling og
55 konsentrasjon, mener NSO det må utarbeides sterkere insentiver fra politisk hold, basert på en
56 helhetlig nasjonal strategi og et finansieringssystem som støtter opp om kvalitet i forskning,
57 utdanning og formidling.

58 Dagens finansieringssystem med stykkprisfinansiering belønner ikke nasjonalt samarbeid og
59 nasjonal mobilitet og NSO mener dette fører til en hemming av arbeidsdelingen i sektoren, spesielt
60 når det kommer til valgbare emner i et studieprogram. En økt satsning på nasjonal mobilitet vil
61 kunne minske behovet for at institusjonene skal tilby mange små emner og heller styrke kvaliteten
62 på de emner som tilbys.

63 **Tilpassing av utdanningstilbudet**

64 Økonomiske midler til å gjennomføre arbeidsdeling og konsentrasjon skal gis for å styrke faglig
65 virksomhet der behovet er godt begrunnet, og skal ikke tildeles for å oppnå effektiv og entydig
66 administrasjon og ledelse i seg selv. NSO mener at for mange institusjoner i dag tilbyr utdanninger
67 innenfor samme fagområde.

68 Nasjonale myndigheter skal sette rammer for utdanningstilbudene slik at ikke institusjonene kan
69 opprette nye studier som er utenfor institusjonens profil og samfunnsoppdrag. Videre skal
70 myndighetene kunne stille aktivitetskrav til enkelte utdanninger som er spesielt viktige for å sikre
71 kompetansen innenfor visse fagområder.

72 Om ikke institusjonene er villige til å spisse fagporteføljen i tråd med Stortingets strategi, samt
73 nasjonale og internasjonale behov for kandidater, kan en konsentrering av fagmiljøer gjøres
74 gjennom politiske beslutninger. Politisk bestemt konsentrering av fagmiljøer skal gjøres gjennom
75 gradvis utfasing av studie plassene slik at hverken institusjonen, de fagansatte eller studentene
76 som er tatt opp på studiet blir unødig skadelidende. Departementet skal ha ettersyn med
77 eventuelle utfasingsplaner og kan i ytterste konsekvens iverksette sanksjoner for institusjoner som
78 ikke gjennomfører SAK etter politisk intensjon.

79 NSO mener at studiekvalitet kan defineres som i hvilken grad utdanningsinstitusjoner legger til
80 rette for og arbeider med at alle aspekter av studiet bidrar til å nå det læringsutbyttet og mål som
81 er satt for studiet². Tydelige institusjonelle profiler bidrar til god studiekvalitet, og nye studietilbud
82 skal sees i sammenheng med sektoren som helhet. Norsk studentorganisasjon mener at inflasjon i
83 studietilbud effektivt kan hindres ved at institusjonene må søke departementet om opprettelse av
84 studier utenfor institusjonenes faglige profil.

85 **Administrasjon**

86 En gjennomtenkt og oversiktlig høyere utdanningssektor, både på nasjonalt og regionalt nivå, vil
87 kunne hindre unødvendig lokalbyråkrati på institusjonene gjennom bedre utnyttelse av
88 institusjonenes ressurser, spesielt innenfor søknadsskriving, internasjonaliseringsarbeid og
89 studieadministrativt arbeid.

90 **Frie studieplasser**

91 I dag opererer Kunnskapsdepartementet både med frie studieplasser og studieplasser øremerket
92 visse utdanninger. NSO mener det er problematisk at frie studieplasser tildelt innenfor en
93 kostnadskategori fritt kan benyttes på hvilket som helst område. I dag blir disse frie studieplassene
94 ofte benyttet på områder hvor institusjonen har gode søkertall og studentene er billige å utdanne.
95 NSO mener det er uheldig at det i stor grad er søkermassen som bestemmer hva institusjonen
96 skal tilby av utdanninger, og ikke de nasjonale behovene for kunnskap og kompetanse. Om frie
97 studieplasser skal benyttes, mener NSO at de skal gis innenfor institusjonens faglige profil.

98 **Strategiske planer**

99 Stortinget skal i en langtidsplan for forskning og høyere utdanning operasjonalisere de
100 overordnede visjoner og strategiske mål som kommer frem i forskingsmeldingen og andre
101 stortingsmeldinger. Siden langtidsplanen skal være overordnet og omhandle virkemidler og
102 illustrere hva som vil prioriteres, er det behov for en stortingsmelding om studiekvalitet i høyere
103 utdanning som skal si noe om hva skal være de strategiske målene for utdanningssektoren.
104 Langtidsplanen skal være en økonomisk investeringsplan som sier noe om hva institusjonene kan
105 forvente fra regjeringen. Dette vil ha betydning for hvordan institusjonslandskapet skal se ut i
106 fremtiden. Det er for NSO viktig at langtidsplanen har en form som gjør den overordnet og
107 etterprøvbart, mens det er stortingsmeldingene som staker ut retningen.

108 **Akkreditering og institusjonenes autonomi**

109 Akkreditering innenfor norsk høyere utdanning er nødvendig for å sikre at institusjonene ivaretar
110 sine institusjonelle fullmakter, har oppmerksomhet på planlagt læringsutbytte og innretter
111 virksomheten mot god kvalitet på forskning, utdanning og formidling. Akkreditering er en offisiell
112 anerkjennelse og tillitserklæring av en organisasjons kompetanse og evne til å utføre angitte
113 oppgaver i samsvar med gitte krav. Målet med akkreditering skal være å sikre og fremme
114 utdanningskvalitet forstått som kvalitet og relevans på studentenes læringsutbytte.

115 **Nasjonalt organ for kvalitet i utdanning**

116 Norge skal ha et faglig og uavhengig statlig kvalitetssikringsorgan for høyere utdanning i tråd med
117 European Standards and Guidelines for Quality Assurance, som skal føre tilsyn med kvaliteten i
118 utdanningen ved norske høyere utdanningsinstitusjoner innenfor de rammer som er fastsatt i lov
119 og forskrift. I dag utføres arbeidet av Nasjonalt organ for kvalitet i utdanning (NOKUT). Formålet

²NSOs utdanningspolitiske plattform, 2013-15

<http://student.no/wp-content/uploads/2011/12/Utdanningspolitisk-plattform-2013-2015.pdf>

120 med NOKUTs arbeid skal være å bidra til å sikre at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i norsk
121 høyere utdanning og godkjent høyere utdanning fra utlandet.

122 *Tilsyn av norsk høyere utdanning*

123 NOKUT skal jevnlig evaluere kvaliteten på institusjonenes utdanningstilbud. Dersom NOKUT
124 gjennom sakkyndige komiteer mener at en høyere utdanningsinstitusjon eller et studieprogram har
125 utilstrekkelig kvalitet, skal det iverksettes sanksjoner som sikrer at det blir gjennomført
126 kvalitetsfremmende tiltak. Deakkrediterte institusjoner eller studium skal ikke ha muligheter for
127 opptak av nye studenter, men har ansvar for at studenter som allerede er tatt opp skal få en
128 godkjent utdanning av høy kvalitet. For å sikre at NOKUTs kriterier er relevante og
129 hensiktsmessige skal disse revideres jevnlig.

130 *Ny tilsynsmodell*

131 NSO mener at dagens regelverk og de ressursene NOKUT har tilgjengelig ikke er hensiktsmessig
132 og tilstrekkelig for å holde oppmerksomhet på utdanningskvaliteten der de store studentmassene
133 er. NSO mener det trengs en endring av dagens tilsynsmodell for å gi utdanning nødvendig
134 oppmerksomhet i institusjonens kvalitetsutviklende arbeid og ønsker at læringsutbytte skal inngå
135 som en sentral del av kvalitetsbegrepet. Sentrale, institusjonelle kvalitetssystemer skal sikre
136 kvaliteten på programnivå, noe som gjør tilsyn på programnivå til en naturlig del av NOKUTs
137 evaluering- og rådgivningsarbeid. NSO mener at NOKUT skal vurdere forvaltningen av
138 inneværende akkrediteringsfullmakter, der relevans, læringsutbytte og forskningsbasert utdanning,
139 samt god veiledning og undervisning skal være forutsetninger for kontinuasjon av fullmakter. NSO
140 ønsker en tilsynsmodell der NOKUT legger mer vekt på fagmiljøenes reelle kvalitet og hvordan
141 disse legger til rette for at studentene oppnår forventet læringsutbytte som resultat av god
142 utdanning, FoU og formidling. NOKUTs programevalueringer bør gjøres i samarbeid med
143 Forskningsrådets evalueringer av forskningsområder. Dette vil synliggjøre sammenfallende
144 utfordringer og fordeler mellom utdanning og forskning, for å knytte disse tettere sammen.

145 *Institusjonsakkreditering og fullmakter*

146 NSO mener at institusjonelle akkrediteringsfullmakter som følger institusjonskategori er
147 uhensiktsmessig da denne ordningen ikke i tilstrekkelig grad fremmer kvalitet og fokus på
148 læringsutbytte.

149 NSO mener at faglige fullmakter skal kunne gis på bakgrunn av kvaliteten til et spesifikt fagmiljø,
150 ved at akkrediteringsfullmakter for opprettelse av nye grader bevilges på bakgrunn av antall
151 akkrediterte grader fagmiljøet har fra før. Dersom institusjonen ønsker å opprette en grad utenfor
152 et fagmiljø med selvakkrediteringsrett, skal institusjonene måtte søke Kunnskapsdepartementet,
153 som vurderer søknaden på bakgrunn av en sakkyndig vurdering gjort av NOKUT. Departementet
154 skal også vurdere søknader basert på hensyn til faglig konsentrasjon, arbeidsdeling og
155 samfunnsoppdrag sett i nasjonal kontekst, og hvordan opprettelsen av et nytt
156 studieprogram/fagmiljø vil påvirke disse hensynene. Dette skal motvirke inflasjon i studietilbudene,
157 og føre til en mer spisset sektor i tråd med NSOs ambisjoner om en konsentrert og arbeidsdelt
158 sektor som fremmer kvalitet.

159 *Institusjonskategorier*

160 I et lengre perspektiv mener NSO at universitets- og høyskolesektoren burde bli organisert som
161 store institusjoner med ulike spesialiseringer, for eksempel med særlig ansvar for grunnforskning,
162 innovasjon, profesjonsutdanninger og teknologiske fag. Det vil sikre en logisk oppbygd sektor som
163 er lett å orientere seg i.

164 Etter innføringen av universitets- og høyskoleloven har man sett en økende tendens til akademisk
165 drift i sektoren: stadig flere høyskoler ønsker å bli universiteter og flere fagskoler ønsker å bli
166 høyskoler. NSO er bekymret for at driften er med på å ta fokus bort fra institusjonenes rolle og
167 samfunnsoppdrag, og mener myndighetene har et overordnet ansvar for å sikre at dette ikke skjer.
168 Likevel er akademisk drift en naturlig konsekvens av at det stilles større krav til
169 utdanningsinstitusjonene innen forskning og utdanning, og ønsket om like konkurransevilkår og
170 økte fullmakter. NSO støtter en slik utvikling så lenge den ivaretar institusjonenes
171 samfunnsoppdrag og er basert på faktisk kvalitet i utdanning og forskning. Fagskoler kan søke
172 akkreditering som høyskole og høyskoler kan søke akkreditering som universitet, så lenge de
173 oppfyller alle krav for aktuell institusjonsakkreditering.

174 NSO mener at en endring i rammevilkårene som i større grad gir likere rettigheter for alle kan virke
175 dempende for den akademiske driften, og få institusjonene til å fokusere på god utdanningskvalitet
176 heller enn institusjonskategorien i seg selv.

177 NSO mener at kravene for å bli akkreditert som institusjon må gjelde hele institusjonens
178 virksomhet, ikke kun enkelte studieprogrammer. Det innebærer at institusjoner som kun har
179 enkelte akkrediterte studieprogrammer ikke lenger skal kunne kalle seg høyskole om ikke resten
180 av institusjonens tilbud imøtekommer forskriftens krav.

181 NSO mener at institusjoners faglige profil er det viktigste å gjenspeile i institusjonens tittel og
182 mener at det tradisjonelle skillet mellom universitet og høyskole er i ferd med å forsvinne. Det
183 utdannes stadig flere doktorgradsstipendiater på høyskolene og forskningsproduksjonen er
184 økende både i kvalitet og mengde. NSO mener at institusjonstittel skal tildeles basert på
185 institusjonens rolle og faglige profil og at institusjoner bør ha fagspesifikke navn, slik som Norges
186 teknologiske- og naturvitenskaplige universitet og Norges miljø- og biovitenskaplige universitet.
187 Profesjonsuniversitet skal være alternativ tittel for institusjoner med profesjonsutdanninger som
188 ansvarsområde og faglig profil. Høyere utdanningsinstitusjoner skal uavhengig av norsk tittel,
189 kunne benytte seg av tittelen "university" i internasjonal sammenheng.

190 *Nasjonalt ansvar*

191 Nasjonalt ansvar for fagområder kan tildeles institusjoner av Kunnskapsdepartementet for å styrke
192 fagmiljøer som allerede er gode eller som et virkemiddel for å verne fagområder og utdanninger
193 som er skjøre, men som er essensielle for utvikling av kunnskapsfunnet. I slike tilfeller skal
194 tildeling av nasjonalt ansvar være et langsiktig grep for å bygge kompetanse innen skjøre
195 fagområder som på sikt kan bidra til å bygge fagmiljøer utover vertsinstitusjonen. Med nasjonalt
196 ansvar skal det også utdeles øremerkede økonomiske midler, som gjør det mulig for de
197 institusjonene som tar nasjonalt ansvar å opprettholde visse fagmiljøer. NSO mener nasjonalt
198 ansvar skal bli en formell tittel for å sikre spissing av utdanning, forskning og formidling innenfor de
199 enkelte fagområdene.

200 **Dimensjonering av høyere utdanning**

201 Antallet små og sårbare fagmiljøer utgjør i dag en trussel mot god utdanningskvalitet for mange
202 studenter i norsk høyere utdanning, og NSO mener at det må være en kontinuerlig vurdering om
203 det er hensiktsmessig å ha samme studietilbud mange steder på nasjonalt nivå. Det er et mål å få
204 samlet sårbare fagmiljøer og kompetanse ved noen institusjoner slik at studenter og ansatte blir en
205 del av et større akademisk fellesskap. NSO vil poengtere at dimensjoneringen av norsk høyere
206 utdanning skal være basert på en helthetsvurdering, og ikke bare konkrete fremskrivninger av
207 fremtidens kompetansebehov innenfor utdanninger.

208 *Fusjoner og flercampus*
209 Målet med konsentrasjon av fagmiljøer skal alltid være å heve kvalitet på utdanningsinstitusjonens
210 virksomhet. Gjennom å fusjonere kan institusjonene operere med flercampus lokalisert på ulike
211 geografiske plasser, som omfattes av samme strategiplaner, budsjett, og styringsstrukturer. NSO
212 mener at flere utdanningsinstitusjoner bør fusjoneres, men uten at dette skal gå på bekostning av
213 det regionale utdanningsbehovet. NSO ønsker å ivareta regionenes behov for arbeidskraft
214 gjennom bruk av satelittcampuser ut ifra en større institusjon. Spesielt gjelder dette distriktene sitt
215 behov for velferdsutdanninger samt etter- og videreutdanninger. Større administrative enheter
216 innebærer at satelittutdanningene får tilgang til hele institusjonens administrative kompetanse og
217 faglige ressurser i forskning og utdanning.

218 **Infrastruktur og bygningsmasse**

219 Infrastruktur har sentral betydning for studenters og ansattes arbeids-, lærings- og sosialmiljø.
220 Fremskritt innen forskning og utvikling, samt god undervisning er avhengig av moderne og
221 oppdatert infrastruktur. Studenter og ansattes rett til en trygg og god studie/arbeidsplass skal være
222 sikret, og Arbeidstilsynet skal sikres ressurser til å følge opp at lovverket overholdes på
223 institusjonene.

224 Institusjoner som er selvforvaltende har ansvaret for vedlikehold og oppdatering av eksisterende
225 byggmasse, eiendom og infrastruktur. Det påligger og et spesielt ansvar for dialog mellom
226 institusjon og stat for å sikre trygg drift, tilstrekkelig finansiering og planer for å ta igjen eventuelt
227 etterslep. Ved gjentatte brudd på kriteriene satt for selvforvaltningen, kan institusjonenes bygg og
228 eiendomsdrift i ytterste konsekvens settes under administrasjon fra staten.

229 Bygg som ikke er selvforvaltende skal sikres et ubyråkratisk og effektivt system for investeringer,
230 vedlikehold, tilpasning og drift igjennom Statsbygg. Statsbygg skal bidra til at faglige mål og studie-
231 og arbeidsmiljø til enhver tid er sikret gode rammevilkår, og skal gi institusjonene stor grad av
232 autonomi i tilpasning og omstilling av bygningsmassen.

233 **Styring og ledelse av finansiering til infrastruktur**

234 Staten skal sikre at utdanningsinstitusjonene har gode og forutsigbare rammer gjennom langsiktige
235 investeringsplaner. Åpenhet og gjennomsiktighet av behov, mål og planer er grunnleggende
236 nødvendig for å gi forutsigbarhet og tillit.

237 Staten har det overordnede ansvaret for at investeringer og vedlikehold av infrastruktur og
238 bygningsmasse gjøres i henhold til behov, målsetninger, lover og forskrifter. Investeringer skal skje
239 i samsvar med samfunnsoppdrag og utviklingsmål satt for sektoren.

240 Sektorens behov for infrastrukturinvesteringer den neste perioden skal ligge i langtidsplanen for
241 forskning og høyere utdanning som skal vedtas av Stortinget. Denne skal vektlegge å sikre
242 læringsmiljø, faglige satsningsområder, strukturutvikling i sektoren, og tenke på langsiktighet og
243 hva som bidrar mest effektivt til å oppfylle samfunnsoppdraget gitt fra Stortinget.

244 **Finansiering av høyere utdanning**

245 Finansiering av norsk høyere utdanning skal sikre stabile og forutsigbare rammevilkår for
246 institusjonene. For at utdanningsinstitusjonene skal kunne satse på kvalitet skal vi ha et
247 finansieringssystem som muliggjøre langsiktige investeringer gjennom en større basisfinansiering
248 til institusjonene, og en mindre resultatbasert finansiering basert på utvalgte indikatorer innen
249 forskning og utdanning. Størrelsen på de resultatbaserte komponentene må ikke bidra til at
250 institusjonens økonomiske situasjon settes under press. Det er styret ved den enkelte

251 utdanningsinstitusjon som er ansvarlig for å forvalte midlene på en måte som stimulerer til høy
252 kvalitet i alle ledd, og balansere de totale ressursene institusjonene har, økonomisk, administrativt
253 og innenfor forskning, utdanning og formidling. Faglig fremragende forsknings-, utdannings- og
254 innovasjonsmiljøer bør verdsettes og belønnes deretter.

255 Private utdanningsinstitusjoner med institusjonsakkreditering skal sikres en mer likeverdig
256 finansiering for å minimere behovet for å motta skolepenger fra studentene.

257 *Basisbevilgningen*

258 Basisbevilgningen skal styrkes for å gi institusjonene økt handlingsrom for å kunne satse på
259 langsiktige kvalitetsfremmende tiltak. NSO mener basiskomponenten bør økes og utgjøre
260 mesteparten av bevilgningen til institusjonene for å kunne sikre en stabil produksjon av forskning
261 og utdanning som ikke settes direkte under økonomisk press for studentgjennomføring eller
262 forskningsproduksjon. Basisbevilgningen til de ulike institusjonene må vurderes regelmessig slik at
263 man sikrer en mest mulig rettferdig fordeling. Basisbevilgningen skal dekke et minimum av
264 forskning ved alle satsningsområder ved institusjonen.

265 *Utdanningskomponenten*

266 Dagens utdanningskomponent tar ikke hensyn til spørsmålet om kvalitet i utdanningen. Den
267 resultatbaserte utdanningskomponenten skal utgjøre en mindre andel av finansieringen for
268 utdanningsvirksomheten hos institusjonene enn i dag. Dette skal hindre opprettelsen av studier
269 uten tilstrekkelig finansiering, som kan gå ut over den faglige oppfølgingen av den enkelte student.
270 En større andel av den prestasjonsbaserte finansieringen bør likne de for forskningsfinansiering,
271 der fagfelleevaluering av kvalitet er det avgjørende kriteriet.

272 Komponentene skal stimulere til målrettet arbeid fra institusjonen for at utdanningen har høy kvalitet
273 ved at studenter oppnår forventet læringsutbytte, og bidra til at studentene fullfører utdanningen.

274 *Kostnadskategorier*

275 Det skal være ulike kostnadskategorier for ulike utdanninger. Kostnadskategoriene skal først og
276 fremst gjenspeile de reelle kostnadene innen et fagområde eller studieprogram for å sikre at
277 kvalitetsnivået er høyt, og de ulike kategoriene skal være gjenstand for regelmessig evaluering.
278 NSO mener det er behov for mer treffende finansieringskategorier for å unngå at enkelte studier
279 over- eller underfinansieres. Det er videre behov for å gjennomgå hvilke studier som havner
280 innenfor hvilke kostnadskategorier.

281 *Forskningskomponenten*

282 Bevilgningene til forskning skal bestå av en større basiskomponent og en mindre
283 prestasjonsbasert komponent. Den prestasjonsbaserte forskningskomponenten skal fungere som
284 et insentiv for å drive god forskning ved å belønne gode fagmiljøer.
285 For å sikre forskning av høy kvalitet, mener NSO at publiseringspoeng og siteringspoeng skal
286 være utslagsgivende faktorer, hvor publisering gir størst uttelling. Som en mekanisme for å sikre
287 kvaliteten på forskningen, er det et krav at det arbeidet som siteres skal ha utløst
288 publiseringspoeng. For å oppnå en mest mulig rettferdig tildeling av siteringspoeng så skal det tas
289 høyde for at enkelte forskningsområder er mer populære og således mer siteringsverdige.
290 NSO mener det også skal gis insentiver for at forskere skal publisere i åpne kanaler. NSO mener
291 studentaktivitet i forskningsprosjekter er et viktig strategisk grep for å sikre at institusjonene i større
292 grad involverer studenter i forskningsprosjektene på institusjonene, dette bør derfor gi uttelling i
293 forskningskomponenten.

294 **Fremragende miljøer**

295 NSO mener det skal finnes finansieringsordninger som løfter fram nasjonalt fremragende miljøer
296 innen forskning, utdanning og innovasjon slik sentertildelingene gjør i dag. NSO mener det er
297 nødvendig med bedre formelle strukturer enn i dag for å sikre at fagmiljøene som får tildelt sentre
298 bidrar til å spre og skape nasjonal sektorovergripende endringer i høyere utdanning, enten det
299 gjelder forskning, innovasjon eller utdanning.

300 **Finansiering av fremragende miljøer**

301 For å likestille forskning og undervisning innenfor høyere utdanning i tråd med forskingsmeldingen,
302 er det grunn til å forvente en stor innsats for å stimulere denne endringen. NSO mener omfanget
303 av nye Sentre for fremragende utdanning(SFU) på sikt bør tilsvare satsinger på Sentre for
304 fremragende forskning (SFF) og Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI), men at denne
305 utviklingen må skje gradvis. Dette betinger en økning i finansiering av SFU-er samt øremerkede
306 midler for å heve NOKUTs kapasitet som tildelingsorgan.

1 **VEDLEGG 2: ENDRINGSFORSLAG**

2

<i>Forslag nr.</i>	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i>	<i>Forslagstiller</i>	<i>Rolle</i>
1		2-6	Sentralstyret	SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
<p>Norsk studentorganisasjon (NSO) representerer om lag 210 000 studenter. Plattformen dekker de krav og mål organisasjonen har til organiseringen og dimensjoneringen av norsk høyere utdanning. Andre politiske dokumenter vil supplere og utdype politikken i denne plattformen. Plattformen representerer en helhetlig politikk for organisering og dimensjonering av norsk høyere utdanning og plattformen må derfor sees i sin helhet.</p>				
<i>Endring</i>				
<i>Eventuell ny tekst</i>				
<p>Organisering av høyere utdanning handler for NSO om hvordan universiteter og høyskoler er styrt av politiske myndigheter, hvilken selvbestemmelsesrett de har og hvordan institusjoner finansieres. Dette inkluderer hvordan finansiering brukes som virkemiddel for å fremme konkurranse og kvalitet gjennom faglige resultater, hvilke krav som stiller til institusjoner og fagmiljøer gjennom akkrediteringskriterier og tilsyn av institusjonene, og hvordan størrelse og omfang på fagmiljøer og ressurser skal fordeles mellom geografiske områder og antall institusjoner. Denne plattformen vil med bakgrunn i den ovennevnte avgrensingen sentrere seg rundt noen viktige begreper. Disse er institusjonell autonomi, akademisk frihet, politisk styring, dimensjonering, og nasjonalt ansvar.</p>				
<i>Begrunnelse</i>				
<p>Sentralstyret mener at dette avsnittet er overflødig og utdatert, da studenttallet endrer seg, og resten av teksten er selvsagt. Videre er det forslått fjernet i Internasjonal plattform, og det ble også fjernet i Utdanningspolitisk og Velferdspolitisk plattform på LM i fjor. Derfor foreslår SST at man heller gir en grundigere innledning til hva plattformen faktisk inneholder, samt at de sentrale begrepene introduseres.</p>				
<i>Redaksjonskomiteens innstilling</i>				
<i>Vedtatt / Avvist</i>				

3

<i>Forslag nr.</i>	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i>	<i>Forslagstiller</i>	<i>Rolle</i>
2	Nei	6	Sentralstyret	SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
<p>Ingen</p>				
<i>Tillegg</i>				
<p>Legge til utviklingsarbeid.</p>				
<i>Eventuell ny tekst</i>				
<p>Forskning forstås i denne plattformen som forskning og utviklingsarbeid.</p>				
<i>Begrunnelse</i>				
<p>I Universitets- og høyskoleloven har forskning og utviklingsarbeid vært likestilt siden 1995. Da bør det også være likestilt i denne plattformen. Utviklingsarbeid skal framstille nye eller vesentlig forbedrede produkter eller innføre nye eller vesentlig forbedrede prosesser,</p>				

systemer og tjenester. Utviklingsarbeid er basert på forskning og praktisk erfaring. MR-maskin er et godt eksempel på et resultat av utviklingsarbeid innen medisinsk teknologi. Utviklingsarbeid er en sentral del av det vitenskapelige arbeidet ved nesten alle institusjonene i Norge. I NSOs utdanningspolitiske plattform er FoU-arbeid et gjennomgående begrep, beskrevet som "forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid og erfaringskunnskap".

Redaksjonskomiteens innstilling

Vedtatt / Avvist

4

<i>Forslag nr.</i>	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i>	<i>Forslagstiller</i>	<i>Rolle</i>
3		7-15	Sentralstyret	SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
<p>Det skal være høy kvalitet i all norsk høyere utdanning. For å få til dette er det sentralt med en god arbeidsdeling mellom institusjonene, robuste fagmiljøer og en infrastruktur tilpasset institusjonenes behov for å drive vitenskapelig arbeid på høyt nivå.</p> <p>Ulike institusjoner har ulike samfunnsoppdrag og disse forskjellene skal være tydelige og lett for studenter og samfunnet for øvrig å oppfatte. Norsk studentorganisasjon mener at skillet mellom fagskoler, offentlige og private høyskoler og universitet ligger i de ulike samfunnsoppdragene institusjonene har, og mener at de ulike rollene må rendyrkes. I en plattform om organisering og dimensjonering av høyere utdanning vil fagskoler falle utenfor plattformens omfang, men fagskolenes rolle i utdanningssektoren må tas med i betraktning når man leser denne plattformen.</p>				
<i>Endring</i>				
<i>Eventuell ny tekst</i>				
<p>Autonomi handler om institusjonenes muligheter for selvbestemmelse. Med <i>institusjonell autonomi</i> ønsker NSO å legge til grunn fire former for autonomi. Denne inndelingen er inspirert av European University Associations definisjoner av autonomi som presentert i <i>University Autonomi in Europe II</i> [fotnote] og er som følger:</p> <ul style="list-style-type: none">• Akademisk autonomi.• Organisatorisk autonomi.• Økonomisk autonomi.• Administrativ autonomi. <p><i>Dimensjonering</i> av høyere utdanning handler for NSO om hvordan studieplasser og fagmiljøer er fordelt i antall mellom de enkelte institusjoner og campuser. Altså om hvor mange steder man har det samme fagområdet og hvor store disse miljøene er.</p> <p>[fotnote: <i>University Autonomy in Europe II</i>, European University Association, 2011, http://eua.eu/Libraries/publications/University_Autonomy_in_Europe_II_-_The_Scorecard.pdf?sfvrsn=2]</p>				
<i>Begrunnelse</i>				
<p>Sentralstyret mener det er hensiktsmessig at innledningen tar for seg plattformens sentrale begreper, og definerer disse fra NSOs synspunkt. Med en innledning som tar for seg de sentrale begrepene, og legger den overordnede retningen for plattformen, så vil det bli lettere å ta stilling til de politiske skillelinjene senere i plattformen. SST mener det</p>				

er fornuftig å ta i bruk begreper som allerede brukes i sektoren for å definere ulike former for autonomi.

Redaksjonskomiteens innstilling

Vedtatt / Avvist

5

<i>Forslag nr.</i>	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i>	<i>Forslagstiller</i>	<i>Rolle</i>
4	Ja	16-23	Sentralstyret	SST
<i>Opprinnelig tekst</i> Det skal være en logisk sammenheng i institusjonslandskapet, og lett for studenter og andre å orientere seg basert på institusjonenes faglige profil og styrke. Innad på institusjonene skal det være en sammenheng i utdanningstilbudet, og studienes struktur og oppbygning skal underbygge faglig kvalitet. Det nasjonale finansieringssystemet skal sikre forutsigbarhet i sektoren og en hensiktsmessig økonomisk tildeling til institusjonene. For studenter skal det være lett å bevege seg i institusjonslandskapet og slik kunne ta deler av et utdanningsløp på andre institusjoner. Det stiller store krav til fagmiljøenes evne og vilje til samarbeid, og NSO mener at dimensjoneringen av sektoren skal legge til rette for nasjonal mobilitet for både studenter og ansatte.				
<i>Endring</i>				
<i>Eventuell ny tekst</i> NSO mener det er nødvendig at fagmiljøer samles i større grupper/cluster ved enkelte store institusjoner og at slike konsentrasjoner av fagmiljøer vil gjøre de enkelte fagmiljøene sterkere og bedre rustet til å være frampå i internasjonal konkurranse og dermed kunne oppnå bedre faglige resultater. NSO mener det er nødvendig at det i UH-sektoren nå rettes et betydelig fokus mot å redusere antallet institusjoner som driver med det samme, og dermed skape mer forskjellige institusjoner. NSO ønsker en høyere utdanningssektor hvor fordelinger av fagmiljøer, antall studieplasser og størrelser på fagmiljøer avklares basert på vurderinger hvor den enkelte institusjon sees i sammenheng med alle andre institusjoner og hvilke fagmiljøer den enkelte institusjon har og antall studieplasser knyttet til denne. Dette er en beslutning som må ses i sammenheng med resten av institusjonslandskapet. Det er problematisk for en institusjon å vurdere seg selv i forhold til andre institusjoner og planlegge og skalere sine miljøer realistisk. Det må derfor være tydeligere rammer fra politiske myndigheter for å sikre en større grad av helhetsvurdering med tanke på resten av utdannings-Norge. I en sektor hvor konkurranse mellom institusjonene er en avgjørende drivkraft vil finansieringssystem som gir samme belønning til alle som oppnår resultater kunne føre til at alle konkurrerer om det samme. For å forhindre at alle konkurrerer om det samme mener NSO at hvilke områder en institusjon kan ha fagmiljøer innen må bestemmes ut ifra et mer nasjonalt perspektiv. Det er likevel et gode for kunnskapssamfunnet at institusjonene konkurrerer om finansiering knyttet til resultater. Slik konkurranse kan være både mellom de institusjonene som har de samme fagområdene og den enkelte institusjon mot seg selv.				
<i>Begrunnelse</i>				

Sentralstyret mener det er problematisk at mange institusjoner driver med det samme, har utydelige faglige profiler og at fagmiljøene er så spredt som de er i dag. For å løse disse problemene mener vi at sektoren som helhet må se sammenheng mellom fordeling av og størrelse på fagmiljøer, samt antall studieplasser. Dette skal skje gjennom tydelige rammer fra politiske myndigheter. De tydeligere rammene foreslår SST at blant annet skal være bruk av utviklingsavtaler, nasjonalt ansvar, akkreditering, faglige fullmakter og finansiering av universiteter og høyskoler. Dette må sees i sammenheng med resten av plattformen.

Redaksjonskomiteens innstilling

Vedtatt / Avvist

6

<i>Forslag nr.</i>	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i>	<i>Forslagstiller</i>	<i>Rolle</i>
5		24-25	Sentralstyret	SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
Veien fra dagens system til en eventuell ny struktur på høyere utdanning skal være gjennomsliktig og åpen, slik at alle kan se hvilke virkemidler som brukes.				
<i>Endring</i>				
<i>Eventuell ny tekst</i>				
Større grad av dimensjonering på hvilke fagområder som skal være hvor i landet og ved hvilke institusjoner skal ikke være et hinder for at institusjonene innenfor de fagområder de har fått har full akademisk frihet. Med <i>akademisk frihet</i> mener NSO at de ikke kan legges noen eksterne føringer eller krav om hvilke faglige problemstillinger som angripes eller hvilke teorier og metoder som benyttes.				
Gjennom en mer helhetlig styring av hvilke fagmiljøer som skal eksistere hvor og størrelsen på disse mener NSO at det er nødvendig å definere og tildele <i>nasjonalt ansvar</i> . Nasjonalt ansvar skal tildeles institusjoner og gi denne eller disse institusjonene spesielt ansvar for å satse på det gitte faget. Dette må ses i sammenheng med behov for <i>arbeidsdeling</i> mellom institusjonene.				
For å utvikle UH-sektoren til å få mer forskjellige institusjoner er det nødvendig at institusjonene får sette seg forskjellige målsetninger. Alle institusjoner bør derfor ikke måles på de samme kriteriene, men i stedet bør den enkelte institusjon sammen med politiske myndigheter fastsette egne kvantifiserbare målsetninger for seg selv. Dette skal gjøres ved at <i>utviklingsavtaler</i> innføres som virkemiddel for alle institusjoner. Gjennom disse avtalene skal den enkelte institusjon konkurrere mot seg selv på sine egne mål. Deler av resultatfinansieringen i finansieringssystemet må være knyttet til oppnåelse av disse målene.				
<i>Begrunnelse</i>				
Sentralstyret mener det er nødvendig å definere hva NSO mener med disse ulike uttrykkene som brukes i sektoren. Vi mener det er viktig å understreke at det ikke går på bekostning av akademisk frihet å dimensjonere ulike fagområder, da det fortsatt er opp til institusjonene selv å definere hva de vil forske på innenfor sine fagområder. SST introduserer nasjonalt ansvar og utviklingsavtaler, som er verktøy for en mer arbeidsdelt sektor. Dette er fordi vi mener at institusjonene trenger noen dytt i riktig retning for å få til				

reell arbeidsdeling og konsentrasjon. Midler til å drive samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon har eksistert i en årrekke, uten at institusjonene har klart å få det til. SST mener derfor det er på tide å ta i bruk andre verktøy.

Redaksjonskomiteens innstilling

Vedtatt / Avvist

7

<i>Forslag nr.</i>	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i>	<i>Forslagstiller</i>	<i>Rolle</i>
6	Nei	25	Sentralstyret	SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
<i>Tillegg</i> Nytt kapittel etter linje 25.				
<i>Eventuell ny tekst</i>				

Høyere utdanning og sammenheng med resten av utdanningssystemet

Høyere utdannings funksjon i det norske utdanningssystemet er å være et forsknings- og utviklingsbasert tilbud etter videregående skole for å utdanne personer til en høyere og lengre grad som er rettet inn mot bestemte profesjoner, disipliner, og/eller som favner flere fagområder. Både bachelor- og mastergrader ved universiteter og høyskoler skal tilrettelegge for og utvikle kompetanse til videre forskerutdanning og forskerkarriere, i tillegg til å forberede studenter på det vanlige arbeidsliv. For å sikre at nye bachelorstudenter ved studiestart ikke opplever å møte en studiesituasjon som er fremmed med tanke på studiemetoder og studieplanlegging må videregående skole sørge for å forberede sine elever til videre studier. Det er derfor viktig at skoleledere ved videregående skoler og ledere ved universiteter og høyskoler har et godt samarbeid om hvilken hverdag som møter studenter i høyere utdanning.

Høyere utdanning er ikke, og skal ikke, være det eneste alternativet til videre studier etter videregående. Det er viktig at UH-sektoren og fagskolesektoren har gode samarbeidsordninger for å sørge for at studietilbudene er komplementære, og for at man fungerer godt sammen der studier har nære koblinger eller overlapper. Vi trenger gode og faglig forsvarlige overgangsordninger fra fagskole til høyere utdanning. Det kan være hensiktsmessig med et samarbeidsnettverk der både fagmiljøene ved fagskolene og fagmiljøene ved universiteter og høyskoler deltar for å diskutere hvordan å gjøre overgangsordningene best mulig. NSO mener det er viktig at fagskoleutdanninger gir fagskolepoeng. Det skal bidra til å bevare fagskolenes egenart og for å unngå misvisende og utydelig informasjon til studiesøkende.

Det skal være mulig for fagskoler å melde seg inn i en studentsamskipnad dersom det er ønsket av studentene og institusjonen selv. Fagskolestudenter skal ha samme rettigheter til studiestøtte hos Statens lånekasse for utdanning som studenter i høyere utdanning. Fagskolestudenter skal også ha samme rettigheter til organisering av studentdemokrati og studentmedvirkning som studenter i høyere utdanning. NSO oppfordrer fagskoler og universiteter og høyskoler til å inngå avtaler om godkjenning av relevante utdanninger. Det skal likevel være opp til hver enkelt universitet og høyskole å vurdere søkere med fagskole.

De ulike delene av det norske utdanningssystemet må utvikles og kontrolleres slik at de stemmer overens med de krav Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR) setter til læringsutbytte i studier på de ulike nivåer. Det er essensielt for en fungerende helhet at utdanningssystemet består av deler som er i tråd med de nivåer i NKR de er plassert til slik at ingen av delene i utdanningssystemet konkurrerer med hverandre eller fremstår som uklare med tanke på hvilke utdanninger de gir, hva kompetansen kan brukes til, og hva de kvalifiserer til videre.

Begrunnelse

Dette er et helt nytt kapittel. Sentralstyret mener at i en plattform om organiseringen av høyere utdanning, også ser på høyere utdannings rolle i forhold til resten av utdanningssystemet. Vi ønsker derfor et helt nytt kapittel som tar for seg nettopp dette. Hvordan studenter gjør det når de begynner i høyere utdanning vil være avhengig av mange faktorer, men kunnskapsgrunnlaget og forberedelsene fra videregående skole vil spille inn. Fagskoleutdanning er et alternativ til høyere utdanning, og SST mener det

er naturlig at NSO mener noe om de forholdene i fagskolesektoren som vil berøre høyere utdanning, samt fagskolestudentenes rettigheter. Bakgrunnen for det siste er at vi ønsker at de skal kunne ha de samme rettighetene som studenter i høyere utdanning har.

Redaksjonskomiteens innstilling

Vedtatt / Avvist

8

<i>Forslag nr.</i>	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i>	<i>Forslagstiller</i>	<i>Rolle</i>
7		26	Sentralstyret	SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
Organisering av universitets- og høyskolesektoren				
<i>Endring</i>				
Endre overskrift				
<i>Eventuell ny tekst</i>				
Faglig profil og politisk styring				
<i>Begrunnelse</i>				
Sentralstyret mener at den nye overskriften vil være mer dekkende for innholdet, spesielt om det sees i lys av endringene som vil forekomme i dette kapitlet.				
<i>Redaksjonskomiteens innstilling</i>				
<i>Vedtatt / Avvist</i>				

9

<i>Forslag nr.</i>	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i>	<i>Forslagstiller</i>	<i>Rolle</i>
8		27-37	Sentralstyret	SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
Fagmiljø og sammensetning				
NSO mener at et robust fagmiljø er best egnet til å sikre god utdanningskvalitet i høyere utdanning. At et fagmiljø er robust innebærer at det har en stabil produksjon av høyt kvalifiserte kandidater, at det kontinuerlig forskes på et høyt nivå og at fagmiljøet tåler kortsiktige svingninger i ressurstilgangen. For at et fagmiljø skal kunne være robust er det en forutsetning at man har en viss aldersspredning blant de vitenskapelig ansatte, en effektiv administrasjon og godt rekrutteringsgrunnlag av studenter og ansatte. NSO mener at alle fagmiljøer også skal tilstrebe å være internasjonalt rettet, ha tilstrekkelig antall personer med førstekompetanse og en hensiktsmessig grad av samarbeid og arbeidsdeling med andre relevante institusjoner i landet. Der hvor fagmiljøer over flere år har dårlig rekrutteringsgrunnlag, bør disse konsentreres på andre institusjoner med sterkere fagmiljøer.				
<i>Strykning</i>				
<i>Eventuell ny tekst</i>				
<i>Begrunnelse</i>				
Sentralstyret mener at dette avsnittet sett i lys av resten av plattformen er overflødig, og forslår derfor å stryke dette. Et gjennomgående tema i plattformen er å samle fagmiljøer slik at de får tilstrekkelig størrelse, og dermed vil dette bli selvsagt. I større fagmiljøer vil				

uansett produksjonen av kandidater være stabilt, man vil tåle svingninger i ressurstilgangen og man vil ha en aldersspredning blant de ansatte.

Redaksjonskomiteens innstilling

Vedtatt / Avvist

10

11

<i>Forslag nr.</i>	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i>	<i>Forslagstiller</i>	<i>Rolle</i>
9	Ja	37-84	Sentralstyret	SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
<p>Alle utdanningsinstitusjoner skal ha en tydelig, spisset profil, og denne skal være grunnlag for Kunnskapsdepartementets dialog med institusjonene. Den faglige profilen skal være spisset inn mot noen utvalgte områder som bestemmes politisk av Stortinget etter et helhetshensyn, men hvor institusjonene selv gir sin anbefaling i form av innspill til departementet på faglige styrker og satsningsområder. Utdanningen ved institusjonene skal ha sammenheng med forskning som utføres ved institusjonen. Det innebærer at institusjonene må ha en faglig sammensetning som muliggjør og stimulerer til god integrasjon mellom institusjonens forskningsaktivitet og utdanningstilbud.</p>				
Samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon				
<p>NSO mener det er ønskelig med en større arbeidsdeling i universitets- og høgskolesektoren og mener dette vil være positivt for å styrke og samle fagmiljøer i større grad. Dersom norske utdanningsinstitusjoner skal kunne hevde seg internasjonalt er vi avhengige av å ha sterke og stabile fagmiljøer.</p>				
<p>Kunnskapsdepartementet skal, i samarbeid med de andre departementene, foreta evalueringer av behovet for ulike fagmiljøer på nasjonalt nivå og kartlegge hvordan utdanningslandskapet kan dimensjoneres bedre. Departementet skal være tydelige i sine forventninger ovenfor institusjonene, slik at disse kan spisse sin faglige aktivitet i tråd med politisk intensjon og institusjonens egne faglige prioriteringer. For å få til reelt samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon, mener NSO det må utarbeides sterkere insentiver fra politisk hold, basert på en helhetlig nasjonal strategi og et finansieringssystem som støtter opp om kvalitet i forskning, utdanning og formidling.</p>				
<p>Dagens finansieringssystem med stykkprisfinansiering belønner ikke nasjonalt samarbeid og nasjonal mobilitet og NSO mener dette fører til en hemming av arbeidsdelingen i sektoren, spesielt når det kommer til valgbare emner i et studieprogram. En økt satsning på nasjonal mobilitet vil kunne minske behovet for at institusjonene skal tilby mange små emner og heller styrke kvaliteten på de emner som tilbys.</p>				
Tilpassing av utdanningstilbudet				
<p>Økonomiske midler til å gjennomføre arbeidsdeling og konsentrasjon skal gis for å styrke faglig virksomhet der behovet er godt begrunnet, og skal ikke tildeles for å oppnå effektiv og entydig administrasjon og ledelse i seg selv. NSO mener at for mange institusjoner i dag tilbyr utdanninger innenfor samme fagområde.</p>				

Nasjonale myndigheter skal sette rammer for utdanningstilbudene slik at ikke institusjonene kan opprette nye studier som er utenfor institusjonens profil og samfunnsoppdrag. Videre skal myndighetene kunne stille aktivitetskrav til enkelte utdanninger som er spesielt viktige for å sikre kompetansen innenfor visse fagområder.

Om ikke institusjonene er villige til å spisse fagporteføljen i tråd med Stortingets strategi, samt nasjonale og internasjonale behov for kandidater, kan en konsentrering av fagmiljøer gjøres gjennom politiske beslutninger. Politisk bestemt konsentrering av fagmiljøer skal gjøres gjennom gradvis utfasing av studieplassene slik at hverken institusjonen, de fagansatte eller studentene som er tatt opp på studiet blir unødig skadelidende. Departementet skal ha ettersyn med eventuelle utfasingsplaner og kan i ytterste konsekvens iverksette sanksjoner for institusjoner som ikke gjennomfører SAK etter politisk intensjon.

NSO mener at studiekvalitet kan defineres som i hvilken grad utdanningsinstitusjoner legger til rette for og arbeider med at alle aspekter av studiet bidrar til å nå det læringsutbyttet og mål som er satt for studiet. Tydelige institusjonelle profiler bidrar til god studiekvalitet, og nye studietilbud skal sees i sammenheng med sektoren som helhet. Norsk studentorganisasjon mener at inflasjon i studietilbud effektivt kan hindres ved at institusjonene må søke departementet om opprettelse av studier utenfor institusjonenes faglige profil.

Endring

Eventuell ny tekst

Utdanningsinstitusjonene skal ha en faglig profil som tar utgangspunkt i hvilke fagmiljøer man har som er spesielt sterke og som er bedre enn sammenlignbare miljøer ved andre institusjoner. Utdanningene ved institusjonene skal være forskningsbasert. Det innebærer at institusjonene må ha en faglig sammensetning som muliggjør og stimulerer til god integrasjon mellom institusjonens forskningsaktivitet og utdanningstilbud. NSO mener at det ikke skal være for mange studiesteder som tilbyr utdanninger innenfor samme fagområde. NSO mener samling av fagmiljøer skal gjøres basert på vurderinger av faglig kvalitet og langsiktige behov. Dette for å samle miljøer i større enheter og slik ha mulighet til å bygge faglig sterkere miljøer med større sjanse til å hevde seg internasjonalt. Departementet skal kartlegge hvordan fagmiljøer best kan dimensjoneres, og skal være tydelige på sine og samfunnets forventninger til institusjonene. NSO mener det er lite realistisk å forvente at den enkelte institusjon selv skal klare å redusere eller avvikle miljøer. Sett i lys av store endringer i institusjonslandskapet er det en institusjons samfunnsoppdrag å levere relevant utdanning som gir høyt kompetente kandidater. I lys av dette skal studieprogramporteføljen hos institusjonene skal være dynamiske, slik kan institusjoner imøtekomme både samfunnet og næringslivets behov for relevant utdanning av høy kvalitet, både regionalt og nasjonalt. Derfor mener NSO at institusjoner er nødt til å kontinuerlig se på studieprogramporteføljen. Dette inkluderer både opprettelsen av nye studieprogrammer og utfasing av eksisterende studieprogrammer, da særlig studieprogrammer/fagmiljøer som vurderes til å være utenfor deres faglige profil. Reell arbeidsdeling og konsentrasjon må derfor skje ved involvering av nasjonale myndigheter. NSO mener at arbeidsdeling skal oppnås gjennom bruk av statusen nasjonalt ansvar. Nasjonalt ansvar skal gi prioritering av tildeling av nye studieplasser. Fagmiljøer som ikke har nasjonalt ansvar skal ikke tildeles nye studieplasser. Tildeling av

nasjonalt ansvar bør skje gjennom utviklingsavtalene.

I tråd med vår tanke om nasjonal helhet og behovet for at færre driver på med det samme, må nasjonalt ansvar være en politisk tildeling. I noen tilfeller, som for eksempel med store profesjonsfag, kan det være nødvendig med regionalt ansvar for å vise hvem i en region som har status som «satsningsinstitusjon» innenfor faget. Nasjonalt ansvar skal også brukes for å vise at det er politisk vilje til å satse på små fag som kun finnes ved en institusjon, som består av få årsverk, og som kan oppleve å være utsatt i prioritering opp mot andre store fagområder. Kortsiktige behov for kompetanse i samfunnet kan ikke utgjøre grunnlaget for dimensjoneringen av høyere utdanning.

Nasjonalt ansvar kan være blant elementene som tildeles og arbeides med gjennom utviklingsavtaler. Utviklingsavtaler skal brukes til at den enkelte institusjon sammen med nasjonale myndigheter fastsetter hvilke områder den gitte institusjonen skal satse på og arbeide med å utvikle seg innen. Det skal settes kvalitative og kvantitative målsetninger innenfor alle deler av slike avtaler.

Begrunnelse

Dette er en mer utfyllende tekst med utgangspunkt i innledningen. Her foreslår Sentralstyret at alle institusjoner skal ha ulike faglige profil som svarer til styrken i deres fagmiljøer. Bakgrunnen for dette er at SST mener at ikke for mange institusjoner skal ha det samme utdanningstilbudet, da dette sprer fagmiljøer tynt rundt om det vide land fremfor å samle de på noen steder. Vi mener også at det er departementet som best kan kartlegge best hvordan fagmiljøer kan dimensjoneres, da institusjonene selv kan ha vanskelig for å se seg selv i forhold til andre. Dette er også grunnen til at vi mener at nasjonale myndigheter må inn i prosessen for å få til reell arbeidsdeling og konsentrasjon. SST mener at dette kan gjøres ved å ta i bruk nasjonalt ansvar både for større og mindre områder. For at dette kan bli et verktøy for arbeidsdeling mener SST at man ikke skal bli tildelt nye studieplasser om man ikke har et slikt ansvar innenfor det spesifikke fagområdet. Vi foreslår også at områder institusjonene skal satse på blir nedfelt i utviklingsavtalene. På denne måten kan institusjonene selv i samarbeid med departementet finne faglig profil og satsningsområder.

Redaksjonskomiteens innstilling

Vedtatt / Avvist

12

<i>Forslag nr.</i>	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i>	<i>Forslagstiller</i>	<i>Rolle</i>
10		84	Sentralstyret	SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
<i>Tillegg</i> Tillegg etter linje 84				
<i>Eventuell ny tekst</i> Øvrige organer og forvaltning NSO mener at etatstyringen av de statlige institusjoner skal skje direkte mellom institusjonen og departementet. Videre mener vi at organer som jobber med forvaltning på oppdrag fra departementet skal ha spesialiserte arbeidsområder, med et ikke altfor bredt omfang. Dette for å unngå at enkelte offentlige organer får for stort nedslagsfelt og				

dermed blir for normgivende for sektoren. NSO mener at det ikke skal være et direktorat for høyere utdanning.

I Norge skal NOKUT være et faglig og uavhengig statlig kvalitetssikringsorgan for høyere utdanning i tråd med European Standards and Guidelines for Quality Assurance. De skal ha tilsyn med kvaliteten i utdanningen ved norske høyere utdanningsinstitusjoner innenfor de rammer som er fastsatt i lov og forskrift. NOKUTs rolle skal være å føre tilsyn med det systematiske kvalitetsarbeidet ved institusjonen, samt bidra med kompetanse og anbefalinger til institusjonenes kvalitetsfremmende arbeid.

Organer som har oppgaver knyttet til administrative og tekniske støttetjenester bør så langt som mulig samles.

Norges forskningsråds (NFR) rolle skal være å vurdere det faglige nivåene ved landets institusjoner, tildele midler til forskning gjennom søknadsordninger, samt bidra med støttefunksjoner for å heve det norske forskningsarbeidet.

NOKUT og NFR skal ha et nært samarbeid om vurdering av fagmiljøer og støtteordninger som kan bidra til bedre arbeid ved institusjonene for å se utdanning og forskning i sammenheng.

Begrunnelse

Sentralstyret finner det naturlig å legge inn et nytt delkapittel om øvrige organer og forvaltning i en plattform som tar for seg organisering av Universitetets- og høyskolesektoren. Denne nye politikken skal svare til debatten om organiseringen av organer og forvaltning i sektoren. SST mener at det er en styrke at etatstyringen skjer direkte mellom institusjon og departement, og ikke gjennom en tredjepart. Dialogen vil på denne måten bli bedre. I tillegg mener vi at organer med forvaltningsansvar skal jobbe innenfor spesialiserte arbeidsoppgaver for å sikre at noen organer ikke blir for store. Vi har valgt å nevne to spesifikke organer fordi de spiller en såpass stor rolle i organiseringen av UH-sektoren.

Redaksjonskomiteens innstilling

Vedtatt / Avvist

13

<i>Forslag nr.</i>	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i>	<i>Forslagstiller</i>	<i>Rolle</i>
11		85-89	Sentralstyret	SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
Administrasjon En gjennomtenkt og oversiktlig høyere utdanningssektor, både på nasjonalt og regionalt nivå, vil kunne hindre unødvendig lokalbyråkrati på institusjonene gjennom bedre utnyttelse av institusjonenes ressurser, spesielt innenfor søknadsskriving, internasjonaliseringsarbeid og studieadministrativt arbeid.				
<i>Strykning</i>				
<i>Eventuell ny tekst</i>				
<i>Begrunnelse</i> Sentralstyret mener at teksten om administrasjon ikke bidrar med ny politikk for NSO, og				

foreslår derfor å stryke dette. Administrasjon i forskning og utdanning er delvis dekket av Utdanningspolitisk og Forskningspolitisk plattform.

Redaksjonskomiteens innstilling

Vedtatt / Avvist

14

<i>Forslag nr.</i> 12	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i> 90-97	<i>Forslagstiller</i> Sentralstyret	<i>Rolle</i> SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
Frie studieplasser I dag opererer Kunnskapsdepartementet både med frie studieplasser og studieplasser øremerket visse utdanninger. NSO mener det er problematisk at frie studieplasser tildelt innenfor en kostnadskategori fritt kan benyttes på hvilket som helst område. I dag blir disse frie studieplassene ofte benyttet på områder hvor institusjonen har gode søkerfall og studentene er billige å utdanne. NSO mener det er uheldig at det i stor grad er søkermassen som bestemmer hva institusjonen skal tilby av utdanninger, og ikke de nasjonale behovene for kunnskap og kompetanse. Om frie studieplasser skal benyttes, mener NSO at de skal gis innenfor institusjonens faglige profil.				
<i>Strykning</i>				
<i>Eventuell ny tekst</i>				
<i>Begrunnelse</i> Dette forslaget må sees i sammenheng med forslag 30, hvor det blant annet foreslås at «Studieplassefinansiering skal kun benyttes innenfor den kostnadskategorien de er tildelt i.» Hvis forslag 30 går gjennom vil NSOs politikk på område bli at frie studieplasser som kan skiftes mellom ulike kostnadskategorier ikke skal eksistere. Derfor blir dette avsnittet overflødig. Bakgrunnen for at Sentralstyret har valgt å flytte teksten er fordi dette handler om hvordan studieplasser finansieres, og det hører dermed hjemme under finansieringskapitlet.				
<i>Redaksjonskomiteens innstilling</i>				
<i>Vedtatt / Avvist</i>				

15

<i>Forslag nr.</i> 13	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i> 98-107	<i>Forslagstiller</i> Sentralstyret	<i>Rolle</i> SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				

Strategiske planer

Stortinget skal i en langtidsplan for forskning og høyere utdanning operasjonalisere de overordnede visjoner og strategiske mål som kommer frem i forskingsmeldingen og andre stortingsmeldinger. Siden langtidsplanen skal være overordnet og omhandle virkemidler og illustrere hva som vil prioriteres, er det behov for en stortingsmelding om studiekvalitet i høyere utdanning som skal si noe om hva skal være de strategiske målene for utdanningssektoren.

Langtidsplanen skal være en økonomisk investeringsplan som sier noe om hva institusjonene kan forvente fra regjeringen. Dette vil ha betydning for hvordan institusjonslandskapet skal se ut i fremtiden. Det er for NSO viktig at langtidsplanen har en form som gjør den overordnet og etterprøvbar, mens det er stortingsmeldingene som staker ut retningen.

Strykning

Eventuell ny tekst

Begrunnelse

Politikken er ivaretatt av Utdanningspolitisk plattform, så Sentralstyret mener derfor at det burde strykes her for å unngå å ha politikk på samme område flere steder.

Redaksjonskomiteens innstilling

Vedtatt / Avvist

16

17

<i>Forslag nr.</i>	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i>	<i>Forslagstiller</i>	<i>Rolle</i>
14	Nei	107-107	Sentralstyret	SST

Opprinnelig tekst

Tillegg

Eventuell ny tekst

Autonomi

Når det gjelder **akademisk autonomi** mener NSO at universiteter og høyskoler skal ha selvbestemmelse over hva som er opptakskriteriene til deres egne studier. Det bør likevel bestrebes at institusjoner som har like studier har noen lunde like opptakskriterier. Myndighetene skal kunne sette tak på hvor mange studenter en institusjon kan ta opp innenfor et fagområde ut over det som man har fullfinansiering til, likevel skal institusjonen selv bestemme hvor mange man tar opp innenfor dette taket. Faglig profil er, som nevnt over, et område hvor styringen skjer i samråd med nasjonale myndigheter.

Organisatorisk autonomi. Universiteter og høyskoler skal ha kollegial ledelse på alle nivåer. Institusjonene skal selv bestemme hvordan ledelse velges eller tilsettes. Ekstern styreleder og eksterne styremedlemmer skal oppnevnes av KD etter forslag fra institusjonen. Styrene skal ha en tredeling av makt mellom studenter, ansatte og eksterne representanter. NSO mener at ingen gruppe skal ha flertall alene. Alle

gruppene skal ha minst 20% representasjon.

Institusjonene skal ha **økonomisk autonomi** til å selv bestemme over sine inntektsmuligheter ut over statlig finansiering. Institusjonene skal selv kunne ta opp lån.

Institusjonene skal ha **administrativ autonomi** til å selv bestemme over hvem de ansetter.

Begrunnelse

Dette blir et nytt kapittel. Forslag 3 tar utgangspunkt i EUAs fire former for institusjonell autonomi – akademisk, organisatorisk, økonomisk og administrativ. Sentralstyret mener at NSO skal ta stilling til disse, slik at man kan legge rammene for hva institusjonen selv skal bestemme. Innenfor akademisk autonomi mener SST at det skal være opp til institusjonen selv å bestemme opptakskriterier, da dette er et faglig spørsmål. Videre mener SST at myndigheter skal kunne sette et opptakstak slik at institusjonene ikke kan spekulere i «overbooking» og resultatfinansiering av billige studier. På organisatorisk autonomi mener SST at viktige kunnskapsorganisasjoner best styres av de som kjenner institusjonen best, og mener at dette gjøres best gjennom kollegial ledelse på alle nivåer. Det er i tillegg de som bør komme med forslag om eksterne styrerepresentanter og styreleder. Forslaget ivaretar at studentene skal kunne søke flertall hos både ansatte og eksterne representanter i styret. Hva angår økonomisk og administrativ autonomi mener vi at dette er områder hvor institusjonen selv styrer best.

Redaksjonskomiteens innstilling

Vedtatt / Avvist

18

<i>Forslag nr.</i>	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i>	<i>Forslagstiller</i>	<i>Rolle</i>
15		108-114	Sentralstyret	SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
Akkreditering og institusjonenes autonomi				
Akkreditering innenfor norsk høyere utdanning er nødvendig for å sikre at institusjonene ivaretar sine institusjonelle fullmakter, har oppmerksomhet på planlagt læringsutbytte og innretter virksomheten mot god kvalitet på forskning, utdanning og formidling.				
Akkreditering er en offisiell anerkjennelse og tillitserklæring av en organisasjons kompetanse og evne til å utføre angitte oppgaver i samsvar med gitte krav. Målet med akkreditering skal være å sikre og fremme utdanningskvalitet forstått som kvalitet og relevans på studentenes læringsutbytte.				
<i>Strykning</i>				
<i>Eventuell ny tekst</i>				
<i>Begrunnelse</i>				
Akkreditering og autonomi foreslås som to ulike kapitler i forslag 14 og 19. Dette avsnittet inneholder dessuten ikke noe politikk om institusjonenes autonomi. Sentralstyret har bevart innholdet i dette avsnittet i forslag 19, og mener det er hensiktsmessig for plattformens innhold og utforming at hovedinnholdet i dette avsnittet flyttes til et nytt kapittel om akkreditering, slik at dette kan samles på et sted.				

<i>Redaksjonskomiteens innstilling</i>
<i>Vedtatt / Avvist</i>

19

<i>Forslag nr.</i>	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i>	<i>Forslagstiller</i>	<i>Rolle</i>
16		115-121	Sentralstyret	SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
<p>Nasjonalt organ for kvalitet i utdanning</p> <p>Norge skal ha et faglig og uavhengig statlig kvalitetssikringsorgan for høyere utdanning i tråd med European Standards and Guidelines for Quality Assurance, som skal føre tilsyn med kvaliteten i utdanningen ved norske høyere utdanningsinstitusjoner innenfor de rammer som er fastsatt i lov og forskrift. I dag utføres arbeidet av Nasjonalt organ for kvalitet i utdanning (NOKUT). Formålet med NOKUTs arbeid skal være å bidra til å sikre at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning og godkjent høyere utdanning fra utlandet.</p>				
<i>Strykning</i>				
<i>Eventuell ny tekst</i>				
<i>Begrunnelse</i>				
<p>Sentralstyret mener dette må sees i sammenheng med forslag 10, 16, 17, 18 og 20. Bakgrunnen for dette er at SST foreslår å skrive om hva NOKUT er inn i nytt underkapittel «Øvrige organer og forvaltning», mens hva NOKUT skal gjøre skal inn under kapitlet om akkreditering.</p> <p>Sentralstyret mener at dette avsnittet i all hovedsak er bevart i forslag 10, og at denne teksten derfor skal strykes.</p>				
<i>Redaksjonskomiteens innstilling</i>				
<i>Vedtatt / Avvist</i>				

20

<i>Forslag nr.</i>	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i>	<i>Forslagstiller</i>	<i>Rolle</i>
17		122-129	Sentralstyret	SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
<p><i>Tilsyn av norsk høyere utdanning</i></p> <p>NOKUT skal jevnlig evaluere kvaliteten på institusjonenes utdanningstilbud. Dersom NOKUT gjennom sakkyndige komiteer mener at en høyere utdanningsinstitusjon eller et studieprogram har utilstrekkelig kvalitet, skal det iverksettes sanksjoner som sikrer at det blir gjennomført kvalitetsfremmende tiltak. Deakkrediterte institusjoner eller studium skal ikke ha muligheter for opptak av nye studenter, men har ansvar for at studenter som allerede er tatt opp skal få en godkjent utdanning av høy kvalitet. For å sikre at NOKUTs kriterier er relevante og hensiktsmessige skal disse revideres jevnlig.</p>				
<i>Strykning</i>				
<i>Eventuell ny tekst</i>				

Begrunnelse

Sentralstyret mener dette må sees i sammenheng med forslag 10, 16, 17, 18 og 20. Bakgrunnen for dette er at SST foreslår å skrive om hva NOKUT er inn i nytt underkapittel «Øvrige organer og forvaltning», mens hva NOKUT skal gjøre skal inn under kapitlet om akkreditering.

Sentralstyret har skrevet om hvordan NOKUT skal drive med tilsyn av norsk høyere utdanning i forslag 20, og mener derfor denne teksten skal strykes.

Redaksjonskomiteens innstilling

Vedtatt / Avvist

21

<i>Forslag nr.</i>	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i>	<i>Forslagstiller</i>	<i>Rolle</i>
18		130-144	Sentralstyret	SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
<i>Ny tilsynsmodell</i>				
<p>NSO mener at dagens regelverk og de ressursene NOKUT har tilgjengelig ikke er hensiktsmessig og tilstrekkelig for å holde oppmerksomhet på utdanningskvaliteten der de store studentmassene er. NSO mener det trengs en endring av dagens tilsynsmodell for å gi utdanning nødvendig oppmerksomhet i institusjonens kvalitetsutviklende arbeid og ønsker at læringsutbytte skal inngå som en sentral del av kvalitetsbegrepet. Sentrale, institusjonelle kvalitetssystemer skal sikre kvaliteten på programnivå, noe som gjør tilsyn på programnivå til en naturlig del av NOKUTs evaluerings- og rådgivningsarbeid. NSO mener at NOKUT skal vurdere forvaltningen av inneværende akkrediteringsfullmakter, der relevans, læringsutbytte og forskningsbasert utdanning, samt god veiledning og undervisning skal være forutsetninger for kontinuasjon av fullmakter. NSO ønsker en tilsynsmodell der NOKUT legger mer vekt på fagmiljøenes reelle kvalitet og hvordan disse legger til rette for at studentene oppnår forventet læringsutbytte som resultat av god utdanning, FoU og formidling. NOKUTs programevalueringer bør gjøres i samarbeid med Forskningsrådets evalueringer av forskningsområder. Dette vil synliggjøre sammenfallende utfordringer og fordeler mellom utdanning og forskning, for å knytte disse tettere sammen.</p>				
<i>Strykning</i>				
<i>Eventuell ny tekst</i>				
<i>Begrunnelse</i>				
<p>Sentralstyret mener at denne politikken er utdatert. En ny og bra tilsynsmodell og studietilsynsforskrift er nå på vei, og NOKUT og Forskningsrådet har allerede startet opp med felles evalueringer av fagområder. Siden dette nå er på trappene mener Sentralstyret at kapitlet om ny tilsynsmodell kan strykes fra plattformen, da det allerede er gjennomført.</p>				
<i>Redaksjonskomiteens innstilling</i>				
<i>Vedtatt / Avvist</i>				

Forslag nr. 19	Redaksjonelt	Linjenummer 145-180	Forlagstiller Sentralstyret	Rolle SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
<i>Institusjonsakkreditering og fullmakter</i>				
NSO mener at institusjonelle akkrediteringsfullmakter som følger institusjonskategori er uhensiktsmessig da denne ordningen ikke i tilstrekkelig grad fremmer kvalitet og fokus på læringsutbytte.				
NSO mener at faglige fullmakter skal kunne gis på bakgrunn av kvaliteten til et spesifikt fagmiljø, ved at akkrediteringsfullmakter for opprettelse av nye grader bevilges på bakgrunn av antall akkrediterte grader fagmiljøet har fra før. Dersom institusjonen ønsker å opprette en grad utenfor et fagmiljø med selvakkrediteringsrett, skal institusjonene måtte søke Kunnskapsdepartementet, som vurderer søknaden på bakgrunn av en sakkyndig vurdering gjort av NOKUT. Departementet skal også vurdere søknader basert på hensyn til faglig konsentrasjon, arbeidsdeling og samfunnsoppdrag sett i nasjonal kontekst, og hvordan opprettelsen av et nytt studieprogram/fagmiljø vil påvirke disse hensynene. Dette skal motvirke inflasjon i studietilbudene, og føre til en mer spisset sektor i tråd med NSOs ambisjoner om en konsentrert og arbeidsdelt sektor som fremmer kvalitet.				
<i>Institusjonskategorier</i>				
I et lengre perspektiv mener NSO at universitets- og høyskolesektoren burde bli organisert som store institusjoner med ulike spesialiseringer, for eksempel med særlig ansvar for grunnforskning, innovasjon, profesjonsutdanninger og teknologiske fag. Det vil sikre en logisk oppbygd sektor som er lett å orientere seg i.				
Etter innføringen av universitets- og høyskoleloven har man sett en økende tendens til akademisk drift i sektoren: stadig flere høyskoler ønsker å bli universiteter og flere fagskoler ønsker å bli høyskoler. NSO er bekymret for at driften er med på å ta fokus bort fra institusjonenes rolle og samfunnsoppdrag, og mener myndighetene har et overordnet ansvar for å sikre at dette ikke skjer. Likevel er akademisk drift en naturlig konsekvens av at det stilles større krav til utdanningsinstitusjonene innen forskning og utdanning, og ønsket om like konkurransevilkår og økte fullmakter. NSO støtter en slik utvikling så lenge den ivaretar institusjonenes samfunnsoppdrag og er basert på faktisk kvalitet i utdanning og forskning. Fagskoler kan søke akkreditering som høyskole og høyskoler kan søke akkreditering som universitet, så lenge de oppfyller alle krav for aktuell institusjonsakkreditering.				
NSO mener at en endring i rammevilkårene som i større grad gir likere rettigheter for alle kan virke dempende for den akademiske driften, og få institusjonene til å fokusere på god utdanningskvalitet heller enn institusjonskategorien i seg selv. NSO mener at kravene for å bli akkreditert som institusjon må gjelde hele institusjonens virksomhet, ikke kun enkelte studieprogrammer. Det innebærer at institusjoner som kun har enkelte akkrediterte studieprogrammer ikke lenger skal kunne kalle seg høyskole om ikke resten av institusjonens tilbud imøtekommer forskriftens krav.				
<i>Endring</i>				

Eventuell ny tekst

Akkreditering [kapitteloverskrift]

Institusjonsakkreditering

Etter strukturreformen høyere utdanning har vært igjennom ser NSO ikke lengre funksjonen ved å ha tre ulike institusjonskategorier. NSO mener derfor at det kun skal finnes én institusjonskategori. Å være institusjonsakkreditert skal være en godkjenning som gir institusjonen tillatelse til å tilby utdanning på nivå 6-8 i nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR). Ved overgang til en slik modell bør det utredes om kravene for akkreditering ved kun en kategori bør være høyere enn dagens krav for å være akkreditert som høyskole. Institusjonsakkreditering, tittel og faglig fullmakt må skilles fra hverandre. Ved overgang til en kategorimodell skal det være opp til institusjonene selv å velge tittel, altså mellom høyskole- og universitetstittel.

Akkreditering innenfor norsk høyere utdanning er nødvendig for å sikre at institusjonene ivaretar sine institusjonelle fullmakter, har oppmerksomhet på planlagt læringsutbytte og innretter virksomheten mot god kvalitet på forskning, utdanning og formidling.

Akkreditering er en offisiell anerkjennelse og tillitserklæring av en organisasjons kompetanse og evne til å utføre angitte oppgaver i samsvar med samfunnets krav og forventninger. Målet med akkreditering skal være å sikre og fremme utdanningskvalitet, forstått som at studentenes læringsutbytte har høy kvalitet og relevans.

Begrunnelse

Sentralstyret foreslår dette som begynnelsen på nytt kapittel med navn *Akkreditering*, og det erstatter derfor det som står om akkreditering og institusjonskategorier i dag.

Etter alle endringene som har skjedd i sektoren mener SST at dagens tre institusjonskategorier ikke lenger er rettferdig, da skille mellom de ulike institusjonene nå har blitt vasket bort. Derfor mener vi at dagens modell med tre institusjonskategorier bør avvikles, og at det heller innføres en modell med kun en institusjonskategori. SST vil understreke at dette ikke vil si at alle institusjoner skal få fulle faglige fullmakter som tilsvarer dagens universiteter, da vi i forslag 20 foreslår å skille institusjonsakkreditering og faglige fullmakter.

Må sees i sammenheng med forslag 15 og 20.

Redaksjonskomiteens innstilling

Vedtatt / Avvist

23

<i>Forslag nr.</i>	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i>	<i>Forslagstiller</i>	<i>Rolle</i>
20		181-189	Sentralstyret	SST
<i>Opprinnelig tekst</i> NSO mener at institusjoners faglige profil er det viktigste å gjenspeile i institusjonens tittel og mener at det tradisjonelle skillet mellom universitet og høyskole er i ferd med å forsvinne. Det utdannes stadig flere doktorgradsstipendiater på høyskolene og forskningsproduksjonen er økende både i kvalitet og mengde. NSO mener at institusjonstittel skal tildeles basert på institusjonens rolle og faglige profil og at institusjoner bør ha fagspesifikke navn, slik som Norges teknologiske- og naturvitenskaplige universitet og Norges miljø- og biovitenskaplige universitet. Profesjonsuniversitet skal være alternativ tittel for institusjoner med				

profesjonsutdanninger som ansvarsområde og faglig profil. Høyere utdanningsinstitusjoner skal uavhengig av norsk tittel, kunne benytte seg av tittelen "university" i internasjonal sammenheng.

Endring

Eventuell ny tekst

Faglige fullmakter

Faglige fullmakter er separert for institusjonsakkreditering. Selv om en institusjon er akkreditert som UH-institusjon skal ikke det innebære at man kan opprette studier uten NOKUT godkjenning. For å sørge for arbeidsdeling og konsentrasjon, og at ikke for mange driver med det samme, skal faglige fullmakter avgjøre hvilke områder man kan opprette studier innenfor uten NOKUT godkjenning. Faglige fullmakter gitt av NOKUT må da vurdere kvaliteten ved det spesifikke fagmiljøet og se dette i sammenheng med institusjonens profil.

Dersom institusjonen ønsker å opprette en grad utenfor et fagmiljø med faglig fullmakt, må institusjonene søke NOKUT. NOKUT skal i sin vurdering av søknad om studier utenfor profil ta hensyn til dimensjonering av lignende studier ved andre institusjoner i Norge.

NOKUT skal jevnlig evaluere kvaliteten på institusjonenes utdanningstilbud, uavhengig av hva institusjonene har faglig fullmakt til. Dersom NOKUT gjennom sakkyndige komiteer mener at en høyere utdanningsinstitusjon eller et studieprogram har utilstrekkelig kvalitet, skal det iverksettes tiltak som er kvalitetsfremmende. Det skal settes klare tidsfrister for gjennomføring av tiltak og ny vurdering.

Begrunnelse

Dette forslaget må sees i sammenheng med forslag 19 om akkreditering av institusjoner. Som beskrevet i forrige forslag mener Sentralstyret at akkreditering og faglige fullmakter skal skilles fra hverandre. Dette kan bety at institusjoner som har de samme faglige fullmaktene i dag ikke nødvendigvis vil ha det i en slik fremtidig modell. SST mener at faglige fullmakter skal tildeles hver enkelt institusjon på bakgrunn av faglig profil, strategi, utviklingsavtale og nasjonalt ansvar. Dette vil være med å sikre at ikke for mange institusjoner driver på med det samme. Vi mener fortsatt at det fortsatt skal være mulig å opprette studier utenfor den faglige fullmakten, men at NOKUT må godkjenne dette i lys av et dimensjoneringsperspektiv.

Redaksjonskomiteens innstilling

Vedtatt / Avvist

24

<i>Forslag nr.</i>	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i>	<i>Forslagstiller</i>	<i>Rolle</i>
21		190-199	Sentralstyret	SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				

Nasjonalt ansvar

Nasjonalt ansvar for fagområder kan tildeles institusjoner av Kunnskapsdepartementet for å styrke fagmiljøer som allerede er gode eller som et virkemiddel for å verne fagområder og utdanninger som er skjøre, men som er essensielle for utvikling av kunnskapssamfunnet. I slike tilfeller skal tildeling av nasjonalt ansvar være et langsiktig grep for å bygge kompetanse innen skjøre fagområder som på sikt kan bidra til å bygge fagmiljøer utover vertsinstitusjonen. Med nasjonalt ansvar skal det også utdeles øremerkede økonomiske midler, som gjør det mulig for de institusjonene som tar nasjonalt ansvar å opprettholde visse fagmiljøer. NSO mener nasjonalt ansvar skal bli en formell tittel for å sikre spissing av utdanning, forskning og formidling innenfor de enkelte fagområdene.

Strykning

Eventuell ny tekst

Begrunnelse

Må sees i sammenheng med forslag 3 og 89 Sentralstyret har i disse forslagene foreslått en bredere definisjon på hva nasjonalt ansvar skal være. I dagens tekst omtales nasjonalt ansvar kun som noe som skal verne om sårbare fagmiljøer, mens SST i de nye forslagene også mener at det skal tildeles nasjonalt ansvar på større fagområder også. Dette for å sikre stabile fagmiljøer, og fordele ansvar for fagområder mange institusjoner har i dag.

Redaksjonskomiteens innstilling

Vedtatt / Avvist

25

Forslag nr.	Redaksjonelt	Linjenummer	Forslagstiller	Rolle
22		200-207	Sentralstyret	SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
Dimensjonering av høyere utdanning				
Antallet små og sårbare fagmiljøer utgjør i dag en trussel mot god utdanningskvalitet for mange studenter i norsk høyere utdanning, og NSO mener at det må være en kontinuerlig vurdering om det er hensiktsmessig å ha samme studietilbud mange steder på nasjonalt nivå. Det er et mål å få samlet sårbare fagmiljøer og kompetanse ved noen institusjoner slik at studenter og ansatte blir en del av et større akademisk fellesskap. NSO vil poengtere at dimensjoneringen av norsk høyere utdanning skal være basert på en helthetsvurdering, og ikke bare konkrete fremskrivninger av fremtidens kompetansebehov innenfor utdanninger.				
<i>Strykning</i>				
<i>Eventuell ny tekst</i>				
<i>Begrunnelse</i>				
Sentralstyret mener at intensjonen i politikken er ivaretatt av andre deler av plattformen, og foreslår derfor å stryke dette. Dette må sees i sammenheng med forslag 3, 4, 5 og 9.				
<i>Redaksjonskomiteens innstilling</i>				

Vedtatt / Avvist

26

<i>Forslag nr.</i> 23	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i> 208-217	<i>Forslagstiller</i> Sentralstyret	<i>Rolle</i> SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
<i>Fusjoner og flercampus</i>				
Målet med konsentrasjon av fagmiljøer skal alltid være å heve kvalitet på utdanningsinstitusjonens virksomhet. Gjennom å fusjonere kan institusjonene operere med flercampus lokalisert på ulike geografiske plasser, som omfattes av samme strategiplaner, budsjett, og styringsstrukturer. NSO mener at flere utdanningsinstitusjoner bør fusjoneres, men uten at dette skal gå på bekostning av det regionale utdanningsbehovet. NSO ønsker å ivareta regionenes behov for arbeidskraft gjennom bruk av satelittcampuser ut ifra en større institusjon. Spesielt gjelder dette distriktene sitt behov for velferdsutdanninger samt etter- og videreutdanninger. Større administrative enheter innebærer at satelittutdanningene får tilgang til hele institusjonens administrative kompetanse og faglige ressurser i forskning og utdanning.				
<i>Strykning</i>				
<i>Eventuell ny tekst</i>				
<i>Begrunnelse</i>				
Sett i lys av strukturreformen og fusjonene de siste årene, så mener Sentralstyret at dette avsnittet er utdatert. Sentralstyret mener at det som omhandler regionsbehov er ivaretatt av forslag 9.				
<i>Redaksjonskomiteens innstilling</i>				
Vedtatt / Avvist				

27

<i>Forslag nr.</i> 24	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i> 218-232	<i>Forslagstiller</i> Sentralstyret	<i>Rolle</i> SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				

Infrastruktur og bygningsmasse

Infrastruktur har sentral betydning for studenters og ansattes arbeids-, lærings- og sosialmiljø. Fremskritt innen forskning og utvikling, samt god undervisning er avhengig av moderne og oppdatert infrastruktur. Studenter og ansattes rett til en trygg og god studie/arbeidsplass skal være sikret, og Arbeidstilsynet skal sikres ressurser til å følge opp at lovverket overholdes på institusjonene.

Institusjoner som er selvforvaltende har ansvaret for vedlikehold og oppdatering av eksisterende bygningsmasse, eiendom og infrastruktur. Det påligger og et spesielt ansvar for dialog mellom institusjon og stat for å sikre trygg drift, tilstrekkelig finansiering og planer for å ta igjen eventuelt etterslep. Ved gjentatte brudd på kriteriene satt for selvforvaltningen, kan institusjonenes bygg og eiendomsdrift i ytterste konsekvens settes under administrasjon fra staten.

Bygg som ikke er selvforvaltende skal sikres et ubyråkratisk og effektivt system for investeringer, vedlikehold, tilpasning og drift igjennom Statsbygg. Statsbygg skal bidra til at faglige mål og studie- og arbeidsmiljø til enhver tid er sikret gode rammevilkår, og skal gi institusjonene stor grad av autonomi i tilpasning og omstilling av bygningsmassen.

Strykning

Eventuell ny tekst

Begrunnelse

Siden dette underkapitlet i all hovedsak handler om finansiering av nybygg og vedlikehold av gamle bygg, så foreslår Sentralstyret heller å skrive om dette under kapitlet om finansiering, da det hører mer hjemme der. Dette strykningsforslaget må derfor sees i sammenheng med forslag 32 og 33.

Redaksjonskomiteens innstilling

Vedtatt / Avvist

Forslag nr. 25	Redaksjonelt	Linjenummer 233-243	Forlagstiller Sentralstyret	Rolle SST
<p><i>Opprinnelig tekst</i></p> <p>Styring og ledelse av finansiering til infrastruktur Staten skal sikre at utdanningsinstitusjonene har gode og forutsigbare rammer gjennom langsiktige investeringsplaner. Åpenhet og gjennomsiktighet av behov, mål og planer er grunnleggende nødvendig for å gi forutsigbarhet og tillit.</p> <p>Staten har det overordnede ansvaret for at investeringer og vedlikehold av infrastruktur og bygningsmasse gjøres i henhold til behov, målsetninger, lover og forskrifter. Investeringer skal skje i samsvar med samfunnsoppdrag og utviklingsmål satt for sektoren.</p> <p>Sektorens behov for infrastrukturinvesteringer den neste perioden skal ligge i langtidsplanen for forskning og høyere utdanning som skal vedtas av Stortinget. Denne skal vektlegge å sikre læringsmiljø, faglige satsningsområder, strukturutvikling i sektoren, og tenke på langsiktighet og hva som bidrar mest effektivt til å oppfylle samfunnsoppdraget gitt fra Stortinget.</p>				
<i>Strykning</i>				
<i>Eventuell ny tekst</i>				
<p><i>Begrunnelse</i> Sentralstyret foreslår å stryke dette underkapitlet, da vi anser det som enten ivaretatt eller overflødig. Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning er det skrevet om i Utdanningspolitisk plattform, og vi anser det som overflødig å ha det skrevet om her også. Delen om langsiktige investeringsplaner er i hovedsak ivaretatt av forslag 33 og 34.</p>				
<i>Redaksjonskomiteens innstilling</i>				
<i>Vedtatt / Avvist</i>				

<i>Forslag nr.</i> 26	<i>Redaksjonelt</i> Nei	<i>Linjenummer</i> 244-256	<i>Forslagstiller</i> Sentralstyret	<i>Rolle</i> SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
Finansiering av høyere utdanning				
<p>Finansiering av norsk høyere utdanning skal sikre stabile og forutsigbare rammevilkår for institusjonene. For at utdanningsinstitusjonene skal kunne satse på kvalitet skal vi ha et finansieringssystem som muliggjøre langsiktige investeringer gjennom en større basisfinansiering til institusjonene, og en mindre resultatbasert finansiering basert på utvalgte indikatorer innen forskning og utdanning. Størrelsen på de resultatbaserte komponentene må ikke bidra til at institusjonens økonomiske situasjon settes under press. Det er styret ved den enkelte utdanningsinstitusjon som er ansvarlig for å forvalte midlene på en måte som stimulerer til høy kvalitet i alle ledd, og balansere de totale ressursene institusjonene har, økonomisk, administrativt og innenfor forskning, utdanning og formidling. Faglig fremragende forsknings-, utdannings- og innovasjonsmiljøer bør verdsettes og belønnes deretter. Private utdanningsinstitusjoner med institusjonsakkreditering skal sikres en mer likeverdig finansiering for å minimere behovet for å motta skolepenger fra studentene.</p>				
<i>Endring</i>				
<i>Eventuell ny tekst</i>				
Finansiering				
<p>Universiteter og høyskoler skal hovedsakelig finansieres av statlige midler. Det er styret ved den enkelte utdanningsinstitusjon som er ansvarlig for å forvalte midlene på en måte som stimulerer til høy kvalitet i alle ledd, og balansere de totale ressursene institusjonene har, både økonomisk, administrativt og innenfor forskning, utdanning og formidling. NSO mener institusjonenes rapporteringskrav skal gjennomgås. Ved innføring av utviklingsavtaler for alle institusjoner skal dagens styringsparametere reduseres i antall. Private utdanningsinstitusjoner med institusjonsakkreditering skal sikres en mer likeverdig finansiering for å minimere den økonomiske byrden på den enkelte student.</p>				
<i>Begrunnelse</i>				
<p>Sentralstyret mener at innledningen på finansieringskapitlet i dag er unødvendig langt, og utydelig. Vi foreslår derfor å fjerne det som omhandler basis- og resultatkomponenten, da disse er egne underkapitler og at det dermed ikke trengs å stå to steder. SST har også valgt å ta ut det som angår fremragende miljøer, da dette er en del av Utdanningspolitisk og Forskningspolitisk plattform. Det har også blitt foreslått å legge til en setning om institusjonenes rapporteringskrav, og at man skal redusere dagens styringsparametere i antall. Bakgrunnen for dette er at institusjonene er pålagt en lang rekke felles styringsparametere, og vi ønsker derfor at man skal redusere de felles parameterne og heller utvikle egne mål gjennom utviklingsavtaler.</p>				
<i>Redaksjonskomiteens innstilling</i>				
<i>Vedtatt / Avvist</i>				

<i>Forslag nr.</i>	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i>	<i>Forslagstiller</i>	<i>Rolle</i>
27	Nei	257-264	Sentralstyret	SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
<i>Basisbevilgningen</i>				
<p>Basisbevilgningen skal styrkes for å gi institusjonene økt handlingsrom for å kunne satse på langsiktige kvalitetsfremmende tiltak. NSO mener basiskomponenten bør økes og utgjøre mesteparten av bevilgningen til institusjonene for å kunne sikre en stabil produksjon av forskning og utdanning som ikke settes direkte under økonomisk press for studentgjennomføring eller forskningsproduksjon. Basisbevilgningen til de ulike institusjonene må vurderes regelmessig slik at man sikrer en mest mulig rettferdig fordeling. Basisbevilgningen skal dekke et minimum av forskning ved alle satsningsområder ved institusjonen.</p>				
<i>Endring</i>				
<i>Eventuell ny tekst</i>				
<i>Basisbevilgningen</i>				
<p>Basiskomponenten skal gi forutsigbarhet og stabilitet for institusjonens økonomi, og langsiktige kvalitetsfremmende tiltak. NSO mener basiskomponenten skal være mellom 70 til 80 prosent av rammebevilgningen. Endringer i basisbevilgninger til institusjonene fra ett år til ett annet skal aldri være mindre enn økning i konsumprisindeksen.</p>				
<i>Begrunnelse</i>				
<p>I dagens plattform står det kun at basisbevilgningen skal økes, som vil si at NSO alltid vil mene at den skal økes uavhengig av hvor stor den faktisk er. Derfor foreslår Sentralstyret å fastsette et minimumsnivå som vi mener basisbevilgningen må være på for å sikre forutsigbarhet. 70 % er cirka dagens andel, og vi mener at dette er et fornuftig nivå. Dersom man øker den mye mer vil resultatkomponenten reduseres tilsvarende og insentivene vil bli svakere.</p>				
<i>Redaksjonskomiteens innstilling</i>				
<i>Vedtatt / Avvist</i>				

34

<i>Forslag nr.</i>	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i>	<i>Forslagstiller</i>	<i>Rolle</i>
28	Nei	265-273	Sentralstyret	SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
<i>Utdanningskomponenten</i>				
<p>Dagens utdanningskomponent tar ikke hensyn til spørsmålet om kvalitet i utdanningen. Den resultatbaserte utdanningskomponenten skal utgjøre en mindre andel av finansieringen for utdanningsvirksomheten hos institusjonene enn i dag. Dette skal hindre opprettelsen av studier uten tilstrekkelig finansiering, som kan gå ut over den faglige oppfølgingen av den enkelte student. En større andel av den prestasjonsbaserte finansieringen bør likne de for forskningsfinansiering, der fagfellevurdering av kvalitet er det avgjørende kriteriet. Komponentene skal stimulere til målrettet arbeid fra institusjonen for at utdanningen har høy kvalitet ved at studenter oppnår forventet læringsutbytte, og bidra til at studentene fullfører utdanningen.</p>				
<i>Endring</i>				

Eventuell ny tekst

Resultatkomponenten

Resultatkomponenten skal gi institusjonene økt handlingsrom utover minimumsnivå av aktivitet. Utdanningsinsentivene skal belønne fullførte grader, studiepoengsproduksjon, studentutveksling. Resten av komponenten skal belønne ekstern finansiering og vitenskapelig publisering. Finansiering fra statlige støtteordninger skal ikke måles i indikatoren for ekstern finansiering. Uttelling i EUs forskningsprogrammer og ERC skal utløse resultatfinansiering. NSO mener publisering i åpne kanaler skal belønnes gjennom et eget publiseringnivå for Open Access publisering. For å stimulere til publisering i åpne kanaler skal beregnede publiseringspoeng i disse multipliseres med 1,5. Alt grunnlag for resultatindikatorer på forskning må inneholde fagfelle vurdering. NSO mener dagens uttelling på studiepoengsproduksjon skal reduseres og NFRtildelinger fjernes for å heller benyttes til uttelling på måloppnåelse innenfor utviklingsavtaler

Begrunnelse

Må sees i sammenheng med forslag 31, da Sentralstyret foreslår å slå sammen det som står om utdannings- og forskningskomponenten i ett underkapittel. Bakgrunnen for dette er at både utdannings- og forskningsindikatorene er en del av resultatkomponenten i finansieringssystemet, og at det faller seg naturlig å snakke om de på samme sted. Endringene som angår utdanning har vært å gå fra å skrive hvordan man ikke vil ha det, og heller fokusere på hvordan NSO ønsker at systemet skal være. Vi har derfor valgt å vektlegge fullførte grader, studiepoengsproduksjon og studentutveksling. Innenfor forskningskomponenten har vi foreslått å fjerne siteringspoeng (fordi det står omtalt i Forskningspolitisk plattform at vi er i mot), og kommet med et forslag til hvordan et insentiv for å publisere i åpne kanaler skal fungere. Dette er etter vår mening et helt nødvendig insentiv for å sikre åpen forskning til alle. Videre har SST valgt å gå bort fra en indikator som premierer penger på statlige støtteordninger, herunder NFR. Dette er fordi vi mener at en statlig støtteordning ikke skal utløse enda mer penger fra staten. Vi har derfor foreslått at pengene som går til premiering for NFR i dag skal gå til utviklingsavtaler. Det skal også studiepoengsproduksjon, da dette er det minst viktige insentivet på utdanningssiden, siden det måler kvantitet fremfor kvalitet.

Redaksjonskomiteens innstilling

Vedtatt / Avvist

35

<i>Forslag nr.</i>	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i>	<i>Forslagstiller</i>	<i>Rolle</i>
29		273	Sentralstyret	SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
<i>Tillegg</i> Tillegg etter linje 273				
<i>Eventuell ny tekst</i> <i>Utviklingsavtaler</i> Oppnåelse av målsetninger i utviklingsavtaler skal utløse finansiering. Hvordan måloppnåelse finansieres bør utredes nærmere.				
<i>Begrunnelse</i>				

Sentralstyret mener at det skal knyttes finansiering til utviklingsavtalene, slik at institusjonene blir premiært for å nå de målsetningene de har satt i samarbeid med departementet. Siden utviklingsavtaler enda er i startfasen, så mener Sentralstyret derfor man må utrede hvordan målsetninger i de individuelle utviklingsavtaler skal utløse slik finansiering.

Redaksjonskomiteens innstilling

Vedtatt / Avvist

36

<i>Forslag nr.</i>	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i>	<i>Forslagstiller</i>	<i>Rolle</i>
30		274-280	Sentralstyret	SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
<i>Kostnadskategorier</i>				
<p>Det skal være ulike kostnadskategorier for ulike utdanninger. Kostnadskategoriene skal først og fremst gjenspeile de reelle kostnadene innen et fagområde eller studieprogram for å sikre at kvalitetsnivået er høyt, og de ulike kategoriene skal være gjenstand for regelmessig evaluering. NSO mener det er behov for mer treffende finansieringskategorier for å unngå at enkelte studier over- eller underfinansieres. Det er videre behov for å gjennomgå hvilke studier som havner innenfor hvilke kostnadskategorier.</p>				
<i>Endring</i>				
<i>Eventuell ny tekst</i>				
<i>Kostnadskategorier</i>				
<p>Det skal være ulike kostnadskategorier for å ta hensyn til variasjon i kostnader mellom utdanninger. Kostnadskategoriene skal gjenspeile de nødvendige kostnadene innen et fagområde og dekke både undervisning, oppfølging og veiledning. Studieplassfinansiering skal kun benyttes innenfor den kostnadskategorien de er tildelt i.</p>				
<i>Begrunnelse</i>				
<p>Da reelle kostnader vil variere mellom ulike institusjoner, mener Sentralstyret at det er bedre at kostnadskategoriene tilsvarer de nødvendige kostnadene for å drive undervisning, oppfølging og veiledning. Med denne formuleringen mener vi at dette avsnittet blir mer tidsnøytralt fordi man ikke kommenterer dagens situasjon. Vi har også lagt til en ny setning om at studieplassfinansiering kun kan brukes innenfor den kostnadskategorien den er tildelt. Dette er for å unngå at institusjonene bruker disse på billige studier for å finansiere de dyrere studiene.</p>				
<i>Redaksjonskomiteens innstilling</i>				
<i>Vedtatt / Avvist</i>				

37

<i>Forslag nr.</i>	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i>	<i>Forslagstiller</i>	<i>Rolle</i>
31		281-293	Sentralstyret	SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
<i>Forskningskomponenten</i>				
<p>Bevilgningene til forskning skal bestå av en større basiskomponent og en mindre prestasjonsbasert komponent. Den prestasjonsbaserte forskningskomponenten skal fungere som et insentiv for å drive god forskning ved å belønne gode fagmiljøer.</p>				

For å sikre forskning av høy kvalitet, mener NSO at publiseringspoeng og siteringspoeng skal være utslagsgivende faktorer, hvor publisering gir størst uttelling. Som en mekanisme for å sikre kvaliteten på forskningen, er det et krav at det arbeidet som siteres skal ha utløst publiseringspoeng. For å oppnå en mest mulig rettferdig tildeling av siteringspoeng så skal det tas høyde for at enkelte forskningsområder er mer populære og således mer siteringsverdige.

NSO mener det også skal gis insentiver for at forskere skal publisere i åpne kanaler. NSO mener studentaktivitet i forskningsprosjekter er et viktig strategisk grep for å sikre at institusjonene i større grad involverer studenter i forskningsprosjektene på institusjonene, dette bør derfor gi uttelling i forskningskomponenten.

Strykning

Eventuell ny tekst

Begrunnelse

Må sees i sammenheng med forslag 28, hvor Sentralstyret har foreslått å slå sammen underkapitlene om utdannings- og forskningskomponenten.

Redaksjonskomiteens innstilling

Vedtatt / Avvist

38

<i>Forslag nr.</i>	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i>	<i>Forslagstiller</i>	<i>Rolle</i>
32		293	Sentralstyret	SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
<i>Tillegg</i>				
Tillegg etter linje 293				
<i>Eventuell ny tekst</i>				
Infrastruktur og bygningsmasse				
Institusjoner som er selvforvaltende har ansvaret for vedlikehold og oppdatering av eksisterende bygningsmasse, eiendom og infrastruktur. Institusjoner som ikke er selvforvaltende skal sikres et ubyråkratisk og effektivt system for investeringer, vedlikehold, tilpasning og drift av bygg gjennom Statsbygg. En institusjon som drifter egen bygningsmasse på en uforsvarlig måte kan bli fratatt retten til selvforvaltning, og ansvaret for dette overføres til Statsbygg.				
<i>Begrunnelse</i>				
Må sees i sammenheng med forslag 24. Sentralstyret foreslår her å videreføre prinsippet om at selvforvaltende institusjoner skal ha ansvar for vedlikehold og oppdatering av bygningsmasse, mens det for institusjoner som ikke er selvforvaltende skal være Statsbygg. Dette for å opprettholde dagens system hvor noen institusjoner fortsatt kan eie egne bygg. Videre mener vi at dersom en selvforvaltende institusjon ikke evner å drifte egen bygningsmasse på en tilfredsstillende måte, så skal Statsbygg overta. Dette er for å sikre studenter og ansattes studie- og arbeidsmiljø.				
<i>Redaksjonskomiteens innstilling</i>				
<i>Vedtatt / Avvist</i>				

<i>Forslag nr.</i> 33	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i> 293	<i>Forslagstiller</i> Sentralstyret	<i>Rolle</i> SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
<i>Tillegg</i> Tillegg etter forslag 32.				
<i>Eventuell ny tekst</i> Statsbygg skal bidra til at studie- og arbeidsmiljø til enhver tid er sikret gode rammevilkår, og skal gi institusjonene stor grad av autonomi i tilpasning og omstilling av bygningsmassen. Departementet har ansvar for at utdanningsinstitusjonene har gode og forutsigbare rammer for investeringer og vedlikehold gjennom langsiktige planverk. NSO mener at institusjonene skal ha en digital infrastruktur som legger godt til rette for bruk av digitale verktøy.				
<i>Begrunnelse</i> Sentralstyret mener at det er viktig at Statsbygg som eiere skal sikre et godt studie- og arbeidsmiljø for studenter og ansatte, men det må være mulig for institusjonen selv å gjøre egne tilpasninger etter eget behov. Dette kan f.eks. være å tilpasse undervisningsrom. Det er videre viktig at det fra departementets side legges godt til rette for en forutsigbar hverdag hva angår investeringer og vedlikehold gjennom langsiktige planer. Da vet institusjonene når de kan forvente å få eventuelle tilskudd, og kan planlegge deretter. For å kunne ta i bruk digitale ressurser i undervisning og forskning, så er det også essensielt at institusjonene har den digitale infrastrukturen til å gjøre nettopp dette, og Sentralstyret har derfor foreslått en setning om dette. Må sees i sammenheng med forslag 24 og 32.				
<i>Redaksjonskomiteens innstilling</i>				
<i>Vedtatt / Avvist</i>				

<i>Forslag nr.</i> 34	<i>Redaksjonelt</i> Nei	<i>Linjenummer</i> 293-	<i>Forslagstiller</i> Sentralstyret	<i>Rolle</i> SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
<i>Tillegg</i> Tillegg etter forslag 32, dersom det går gjennom, for å gjøre avsnittet mer politisk.				
<i>Eventuell ny tekst</i> Kunnskapsdepartementet må ta ansvar for å legge frem en oversikt over vedlikeholdsetterslepet på bygg ved høyere utdanningsinstitusjoner, og for å bidra inn i institusjonenes arbeid med denne utfordringen.				
<i>Begrunnelse</i> Det er viktig å nevne eksplisitt at kunnskapsdepartementet må ta ansvar for vedlikeholdsetterslepet i sektoren, i lys av den nedslitte bygningsmassen på mange institusjoner.				
<i>Redaksjonskomiteens innstilling</i>				
<i>Vedtatt / Avvist</i>				

<i>Forslag nr.</i> 35	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i> 294-306	<i>Forslagstiller</i> Sentralstyret	<i>Rolle</i> SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
Fremragende miljøer NSO mener det skal finnes finansieringsordninger som løfter fram nasjonalt fremragende miljøer innen forskning, utdanning og innovasjon slik sentertildelingene gjør i dag. NSO mener det er nødvendig med bedre formelle strukturer enn i dag for å sikre at fagmiljøene som får tildelt sentre bidrar til å spre og skape nasjonal sektorovergripende endringer i høyere utdanning, enten det gjelder forskning, innovasjon eller utdanning.				
Finansiering av fremragende miljøer For å likestille forskning og undervisning innenfor høyere utdanning i tråd med forskningsmeldingen, er det grunn til å forvente en stor innsats for å stimulere denne endringen. NSO mener omfanget av nye Sentre for fremragende utdanning(SFU) på sikt bør tilsvare satsinger på Sentre for fremragende forskning (SFF) og Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI), men at denne utviklingen må skje gradvis. Dette betinger en økning i finansiering av SFU-er samt øremerkede midler for å heve NOKUTs kapasitet som tildelingsorgan.				
<i>Strykning</i>				
<i>Eventuell ny tekst</i>				
<i>Begrunnelse</i> Dette området er dekket i Utdanningspolitisk og Forskningspolitisk plattform, og Sentralstyret foreslår derfor å stryke disse avsnittene for å unngå og ha politikk om det samme flere steder.				
<i>Redaksjonskomiteens innstilling</i>				
<i>Vedtatt / Avvist</i>				

<i>Forslag nr.</i> 36	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i> 306	<i>Forslagstiller</i> Sentralstyret	<i>Rolle</i> SST
<i>Opprinnelig tekst</i>				
<i>Tillegg</i> Nytt kapittel				
<i>Eventuell ny tekst</i>				
Ledelse og kompetanse for utvikling [kapitteloverskrift] For at norske høyere utdanning skal kunne ha høyt nivå og være med i den internasjonale konkurransen både på forsknings- og på utdanningssiden mener NSO det et spesielt viktig å se på hvordan kompetanse utvikles ved institusjonene. Da tenker vi på kompetansen til de ansatte, og på hvordan ledelse drives og utvikles for å legge gode grunnlag i hverdagen for at ansatte og miljøer skal kunne nå sine mål. NSO opplever at ledelse på institutt/avdelingsnivå får for lite oppmerksomhet ved norske universiteter og høyskoler. NSO mener personalledelse på institutt/avdelingsnivå er svært viktig for å gi de enkelte ansatte nødvendig oppfølging for kompetanseutvikling og				

for organisering av aktiviteten ved instituttet/avdelingen, og hvordan ansatte arbeider sammen. Det er derfor nødvendig av institusjonene å satse mer på kompetanseheving blant ledere på disse nivåene. Det er spesielt viktig at det gjennom god ledelse arbeides frem fagmiljøer hvor vitenskapelige ansatte som driver med utdanning og undervisning arbeider sammen i team. Dette er viktig for å blant annet skape sammenheng i utdanningsløpene og i fellesskap utvikle gode undervisningsformer og aktuelle studietilbud.

Stillingskategorier

NSO mener at det som et resultat av at man har et eget karriereløp for undervisningsstillinger legges opp til en prioritering av forskning i det mest benyttede karriereløpet (amanuensis/professor). NSO mener det er problematisk at ikke alle vitenskapelige stillinger inneholder både undervisnings- og forskningsarbeid. Forskning og utdanning er sider ved universiteter og høyskolars oppdrag som bør arbeides med sammen. Da er det også nødvendig at ansatte må arbeide med begge deler. NSO ser også en kulturutfordring i UH-sektoren ved at undervisnings- og utdanningsarbeid ikke gir like mye status og prestisje som forskningsarbeid. NSO mener derfor at systemet med to ulike karriereløp må avvikles til fordel for ett helhetlig karriereløp hvor alle vitenskapelige stillinger skal være både undervisnings- og forskningsstillinger. For å satse like mye på utdanning som forskning er det nødvendig at det stilles like krav til utvikling av undervisningskompetanse, som forskningskompetanse, for å kunne få tilsetting eller opprykk fra en vitenskapelig stilling til en annen.

Begrunnelse

Sentralstyret foreslår her et nytt kapittel. Kapitlet tar for seg utvikling av kompetanse og ledelse på alle nivåer og de ulike stillingskategoriene. Bakgrunnen for at SST ønsker å ta dette inn i plattformen er at NSO ikke har politikk på område fra før, og at vi ser at dette er noe som trengs, spesielt hva angår stillingskategorier. SST mener at det er spesielt viktig med god personalledelse for å sikre god oppfølging av sine ansatte, for igjen å sikre at de har den nødvendige kompetanseutviklingen innenfor både utdanning og forskning. En artikkel fra Uniped viser at personalledelse for nyansatte er noe som eksisterer i varierende grad i dag.¹ SST mener også at det er viktig med kompetanseheving blant ledere generelt, da det viser seg at spesielt utdanningsledelse er dårlig utviklet på institusjonene.

Hva angår stillingskategorier foreslår SST å gå for kun et karriereløp i akademia. NSO har lenge ment at utdanning og forskning skal være tett knyttet sammen, og vi mener derfor det blir rart at man skal ha stillinger som kun rendyrker det ene eller andre. Det er en styrke for alle parter om alle vitenskapelige stillinger inneholder både undervisnings- og forskningsarbeid. SST mener også at undervisnings- og forskningsarbeid må likestilles ved tilsetting eller opprykk i vitenskapelig stilling.

Redaksjonskomiteens innstilling

Vedtatt / Avvist

¹ Ny i undervisning i høyere utdanning – Hvordan universitetslærere har erfart å bli tatt imot og fulgt opp som nyansatte, Wadel, C.C. & Gard, E.J. (2016)
https://www.idunn.no/uniped/2016/03/ny_i_undervisning_i_hoyere_utdanning_-_hvordan_universitets

<i>Forslag nr.</i> 37	<i>Redaksjonelt</i>	<i>Linjenummer</i> Tittel	<i>Forslagstiller</i> Sentralstyret	<i>Rolle</i> SST
<i>Opprinnelig tekst</i> Plattform for organisering og dimensjonering av høyere utdanning				
<i>Endring</i>				
<i>Eventuell ny tekst</i> Plattform om organisering av universitets- og høyskolesektoren				
<i>Begrunnelse</i> Sentralstyret foreslår å endre tittelen på dokumentet, slik at det blir lettere å forstå hva plattformen faktisk handler om.				
<i>Redaksjonskomiteens innstilling</i>				
<i>Vedtatt / Avvist</i>				

45

VEDLEGG 3: SLIK BLIR SENTRALSTYRETS FORSLAG SOM NY PLATTFORM

PLATTFORM OM ORGANISERING AV UNIVERSITETS- OG HØYSKOLESEKTOREN

Organisering av høyere utdanning handler for NSO om hvordan universiteter og høyskoler er styrt av politiske myndigheter, hvilken selvbestemmelsesrett de har og hvordan institusjoner finansieres. Dette inkluderer hvordan finansiering brukes som virkemiddel for å fremme konkurranse og kvalitet gjennom faglige resultater, hvilke krav som stiller til institusjoner og fagmiljøer gjennom akkrediteringskriterier og tilsyn av institusjonene, og hvordan størrelse og omfang på fagmiljøer og ressurser skal fordeles mellom geografiske områder og antall institusjoner. Denne plattformen vil med bakgrunn i den ovennevnte avgrensingen sentrere seg rundt noen viktige begreper. Disse er institusjonell autonomi, akademisk frihet, politisk styring, dimensjonering, og nasjonalt ansvar. Forskning forstås i denne plattformen som forskning og utviklingsarbeid.

Autonomi handler om institusjonenes muligheter for selvbestemmelse. Med *institusjonell autonomi* ønsker NSO å legge til grunn fire former for autonomi. Denne inndelingen er inspirert av European University Associations definisjoner av autonomi som presentert i *University Autonomi in Europe II*¹ og er som følger:

- Akademisk autonomi.
- Organisatorisk autonomi.
- Økonomisk autonomi.
- Administrativ autonomi.

Dimensjonering av høyere utdanning handler for NSO om hvordan studieplasser og fagmiljøer er fordelt i antall mellom de enkelte institusjoner og campuser. Altså om hvor mange steder man har det samme fagområdet og hvor store disse miljøene er.

NSO mener det er nødvendig at fagmiljøer samles i større grupper/cluster ved enkelte store institusjoner og at slike konsentrasjoner av fagmiljøer vil gjøre de enkelte fagmiljøene sterkere og bedre rustet til å være frampå i internasjonal konkurranse og dermed kunne oppnå bedre faglige resultater. NSO mener det er nødvendig at det i UH-sektoren nå rettes et betydelig fokus mot å redusere antallet institusjoner som driver med det samme, og dermed skape mer forskjellige institusjoner.

NSO ønsker en høyere utdanningssektor hvor fordelinger av fagmiljøer, antall studieplasser og størrelser på fagmiljøer avklares basert på vurderinger hvor den enkelte institusjon sees i sammenheng med alle andre institusjoner og hvilke fagmiljøer den enkelte institusjon har og antall studieplasser knyttet til denne. Dette er en beslutning som må ses i sammenheng med resten av institusjonslandskapet. Det er problematisk for en institusjon å vurdere seg selv i forhold til andre institusjoner og planlegge og skalere sine miljøer realistisk. Det må derfor være tydeligere rammer fra politiske myndigheter for å sikre en større grad av helhetsvurdering med tanke på resten av utdannings-Norge. I en sektor hvor konkurranse mellom institusjonene er en avgjørende drivkraft

¹ *University Autonomy in Europe II*, European University Association, 2011,
http://eua.eu/Libraries/publications/University_Autonomy_in_Europe_II_-_The_Scorecard.pdf?sfvrsn=2

vil finansieringssystem som gir samme belønning til alle som oppnår resultater kunne føre til at alle konkurrerer om det samme. For å forhindre at alle konkurrerer om det samme mener NSO at hvilke områder en institusjon kan ha fagmiljøer innen må bestemmes ut ifra et mer nasjonalt perspektiv. Det er likevel et gode for kunnskapssamfunnet at institusjonene konkurrerer om finansiering knyttet til resultater. Slik konkurranse kan være både mellom de institusjonene som har de samme fagområdene og den enkelte institusjon mot seg selv.

Større grad av dimensjonering på hvilke fagområder som skal være hvor i landet og ved hvilke institusjoner skal ikke være et hinder for at institusjonene innenfor de fagområder de har fått har full akademisk frihet. Med *akademisk frihet* mener NSO at de ikke kan legges noen eksterne føringer eller krav om hvilke faglige problemstillinger som angripes eller hvilke teorier og metoder som benyttes.

Gjennom en mer helhetlig styring av hvilke fagmiljøer som skal eksistere hvor og størrelsen på disse mener NSO at det er nødvendig å definere og tildele *nasjonalt ansvar*. Nasjonalt ansvar skal tildeles institusjoner og gi denne eller disse institusjonene spesielt ansvar for å satse på det gitte faget. Dette må ses i sammenheng med behov for *arbeidsdeling* mellom institusjonene.

For å utvikle UH-sektoren til å få mer forskjellige institusjoner er det nødvendig at institusjonene får sette seg forskjellige målsetninger. Alle institusjoner bør derfor ikke måles på de samme kriteriene, men i stedet bør den enkelte institusjon sammen med politiske myndigheter fastsette egne kvantifiserbare målsetninger for seg selv. Dette skal gjøres ved at *utviklingsavtaler* innføres som virkemiddel for alle institusjoner. Gjennom disse avtalene skal den enkelte institusjon konkurrere mot seg selv på sine egne mål. Deler av resultatfinansieringen i finansieringssystemet må være knyttet til oppnåelse av disse målene.

Høyere utdanning og sammenheng med resten av utdanningssystemet

Høyere utdannings funksjon i det norske utdanningssystemet er å være et forsknings- og utviklingsbasert tilbud etter videregående skole for å utdanne personer til en høyere og lengre grad som er rettet inn mot bestemte profesjoner, disipliner, og/eller som favner flere fagområder. Både bachelor- og mastergrader ved universiteter og høyskoler skal tilrettelegge for og utvikle kompetanse til videre forskerutdanning og forskerkarriere, i tillegg til å forberede studenter på det vanlige arbeidsliv. For å sikre at nye bachelorstudenter ved studiestart ikke opplever å møte en studiesituasjon som er fremmed med tanke på studiemetoder og studieplanlegging må videregående skole sørge for å forberede sine elever til videre studier. Det er derfor viktig at skoleledere ved videregående skoler og ledere ved universiteter og høyskoler har et godt samarbeid om hvilken hverdag som møter studenter i høyere utdanning.

Høyere utdanning er ikke, og skal ikke, være det eneste alternativet til videre studier etter videregående. Det er viktig at UH-sektoren og fagskolesektoren har gode samarbeidsordninger for å sørge for at studietilbudene er komplementære, og for at man fungerer godt sammen der studier har nære koblinger eller overlapper. Vi trenger gode og faglig forsvarlige overgangsordninger fra fagskole til høyere utdanning. Det kan være hensiktsmessig med et samarbeidsnettverk der både fagmiljøene ved fagskolene og fagmiljøene ved universiteter og høyskoler deltar for å diskutere hvordan å gjøre overgangsordningene best mulig. NSO mener det er viktig at fagskoleutdanninger gir fagskolepoeng. Det skal bidra til å bevare fagskolenes egenart og for å unngå misvisende og utydelig informasjon til studiesøkende.

Det skal være mulig for fagskoler å melde seg inn i en studentsamskipnad dersom det er ønsket av studentene og institusjonen selv. Fagskolestudenter skal ha samme rettigheter til studiestøtte hos Statens lånekasse for utdanning som studenter i høyere utdanning. Fagskolestudenter skal også ha samme rettigheter til organisering av studentdemokrati og studentmedvirkning som studenter i høyere utdanning. NSO oppfordrer fagskoler og universiteter og høyskoler til å inngå avtaler om godkjenning av relevante utdanninger. Det skal likevel være opp til hver enkelt universitet og høyskole å vurdere søkere med fagskole.

De ulike delene av det norske utdanningssystemet må utvikles og kontrolleres slik at de stemmer overens med de krav Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR) setter til læringsutbytte i studier på de ulike nivåer. Det er essensielt for en fungerende helhet at utdanningssystemet består av deler som er i tråd med de nivåer i NKR de er plassert til slik at ingen av delene i utdanningssystemet konkurrerer med hverandre eller fremstår som uklare med tanke på hvilke utdanninger de gir, hva kompetansen kan brukes til, og hva de kvalifiserer til videre.

Faglig profil og politisk styring

Utdanningsinstitusjonene skal ha en faglig profil som tar utgangspunkt i hvilke fagmiljøer man har som er spesielt sterke og som er bedre enn sammenlignbare miljøer ved andre institusjoner. Utdanningene ved institusjonene skal være forskningsbasert. Det innebærer at institusjonene må ha en faglig sammensetning som muliggjør og stimulerer til god integrasjon mellom institusjonens forskningsaktivitet og utdanningstilbud. NSO mener at det ikke skal være for mange studiesteder som tilbyr utdanninger innenfor samme fagområde. NSO mener samling av fagmiljøer skal gjøres basert på vurderinger av faglig kvalitet og langsiktige behov. Dette for å samle miljøer i større enheter og slik ha mulighet til å bygge faglig sterkere miljøer med større sjanse til å hevde seg internasjonalt. Departementet skal kartlegge hvordan fagmiljøer best kan dimensjoneres, og skal være tydelige på sine og samfunnets forventninger til institusjonene. NSO mener det er lite realistisk å forvente at den enkelte institusjon selv skal klare å redusere eller avvikle miljøer. Sett i lys av store endringer i institusjonslandskapet er det en institusjons samfunnsoppdrag å levere relevant utdanning som gir høyt kompetente kandidater. I lys av dette skal studieprogramporteføljen hos institusjonene skal være dynamiske, slik kan institusjoner imøtekomme både samfunnet og næringslivets behov for relevant utdanning av høy kvalitet, både regionalt og nasjonalt. Derfor mener NSO at institusjoner er nødt til å kontinuerlig se på studieprogramporteføljen. Dette inkluderer både opprettelsen av nye studieprogrammer og utfasing av eksisterende studieprogrammer, da særlig studieprogrammer/fagmiljøer som vurderes til å være utenfor deres faglige profil. Reell arbeidsdeling og konsentrasjon må derfor skje ved involvering av nasjonale myndigheter. NSO mener at arbeidsdeling skal oppnås gjennom bruk av statusen nasjonalt ansvar. Nasjonalt ansvar skal gi prioritering av tildeling av nye studieplasser. Fagmiljøer som ikke har nasjonalt ansvar skal ikke tildeles nye studieplasser. Tildeling av nasjonalt ansvar bør skje gjennom utviklingsavtalene.

I tråd med vår tanke om nasjonal helhet og behovet for at færre driver på med det samme, må nasjonalt ansvar være en politisk tildeling. I noen tilfeller, som for eksempel med store profesjonsfag, kan det være nødvendig med regionalt ansvar for å vise hvem i en region som har status som «satsningsinstitusjon» innenfor faget. Nasjonalt ansvar skal også brukes for å vise at det er politisk vilje til å satse på små fag som kun finnes ved en institusjon, som består av få årsverk, og som kan oppleve å være utsatt i prioritering opp mot andre store fagområder. Kortsiktige behov for kompetanse i samfunnet kan ikke utgjøre grunnlaget for dimensjoneringen av høyere utdanning. Nasjonalt ansvar kan være blant elementene som tildeles og arbeides med gjennom utviklingsavtaler. Utviklingsavtaler skal brukes til at den enkelte institusjon sammen med nasjonale myndigheter

fastsetter hvilke områder den gitte institusjonen skal satse på og arbeide med å utvikle seg innen. Det skal settes kvalitative og kvantitative målsetninger innenfor alle deler av slike avtaler.

Øvrige organer og forvaltning

NSO mener at etatstyringen av de statlige institusjoner skal skje direkte mellom institusjonen og departementet. Videre mener vi at organer som jobber med forvaltning på oppdrag fra departementet skal ha spesialiserte arbeidsområder, med et ikke altfor bredt omfang. Dette for å unngå at enkelte offentlige organer får for stort nedslagsfelt og dermed blir for normgivende for sektoren. NSO mener at det ikke skal være et direktorat for høyere utdanning.

I Norge skal NOKUT være et faglig og uavhengig statlig kvalitetssikringsorgan for høyere utdanning i tråd med European Standards and Guidelines for Quality Assurance. De skal ha tilsyn med kvaliteten i utdanningen ved norske høyere utdanningsinstitusjoner innenfor de rammer som er fastsatt i lov og forskrift. NOKUTs rolle skal være å føre tilsyn med det systematiske kvalitetsarbeidet ved institusjonen, samt bidra med kompetanse og anbefalinger til institusjonenes kvalitetsfremmende arbeid.

Organer som har oppgaver knyttet til administrative og tekniske støttetjenester bør så langt som mulig samles.

Norges forskningsråds (NFR) rolle skal være å vurdere det faglige nivåene ved landets institusjoner, tildele midler til forskning gjennom søknadsordninger, samt bidra med støttefunksjoner for å heve det norske forskningsarbeidet.

NOKUT og NFR skal ha et nært samarbeid om vurdering av fagmiljøer og støtteordninger som kan bidra til bedre arbeid ved institusjonene for å se utdanning og forskning i sammenheng.

Autonomi

Når det gjelder **akademisk autonomi** mener NSO at universiteter og høyskoler skal ha selvbestemmelse over hva som er opptakskriteriene til deres egne studier. Det bør likevel bestrebes at institusjoner som har like studier har noen lunde like opptakskriterier. Myndighetene skal kunne sette tak på hvor mange studenter en institusjon kan ta opp innenfor et fagområde ut over det som man har fullfinansiering til, likevel skal institusjonen selv bestemme hvor mange man tar opp innenfor dette taket. Faglig profil er, som nevnt over, et område hvor styringen skjer i samråd med nasjonale myndigheter.

Organisatorisk autonomi. Universiteter og høyskoler skal ha kollegial ledelse på alle nivåer. Institusjonene skal selv bestemme hvordan ledelse velges eller tilsettes. Ekstern styreleder og eksterne styremedlemmer skal oppnevnes av KD etter forslag fra institusjonen. Styrene skal ha en tredeling av makt mellom studenter, ansatte og eksterne representanter. NSO mener at ingen gruppe skal ha flertall alene. Alle gruppene skal ha minst 20% representasjon.

Institusjonene skal ha **økonomisk autonomi** til å selv bestemme over sine inntektsmuligheter ut over statlig finansiering. Institusjonene skal selv kunne ta opp lån.

Institusjonene skal ha **administrativ autonomi** til å selv bestemme over hvem de ansetter.

Akkreditering

Institusjonsakkreditering

Etter strukturreformen høyere utdanning har vært igjennom ser NSO ikke lengre funksjonen ved å ha tre ulike institusjonskategorier. NSO mener derfor at det kun skal finnes én institusjonskategori. Å være institusjonsakkreditert skal være en godkjenning som gir institusjonen tillatelse til å tilby utdanning på nivå 6-8 i nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR). Ved overgang til en slik modell bør det utredes om kravene for akkreditering ved kun en kategori bør være høyere enn dagens krav for å være akkreditert som høyskole. Institusjonsakkreditering, tittel og faglig fullmakt må skilles fra hverandre. Ved overgang til en kategorimodell skal det være opp til institusjonene selv å velge tittel, altså mellom høyskole- og universitetstittel.

Akkreditering innenfor norsk høyere utdanning er nødvendig for å sikre at institusjonene ivaretar sine institusjonelle fullmakter, har oppmerksomhet på planlagt læringsutbytte og innretter virksomheten mot god kvalitet på forskning, utdanning og formidling. Akkreditering er en offisiell anerkjennelse og tillitserklæring av en organisasjons kompetanse og evne til å utføre angitte oppgaver i samsvar med samfunnets krav og forventninger. Målet med akkreditering skal være å sikre og fremme utdanningskvalitet, forstått som at studentenes læringsutbytte har høy kvalitet og relevans.

Faglige fullmakter

Faglige fullmakter er separert for institusjonsakkreditering. Selv om en institusjon er akkreditert som UH-institusjon skal ikke det innebære at man kan opprette studier uten NOKUT godkjenning. For å sørge for arbeidsdeling og konsentrasjon, og at ikke for mange driver med det samme, skal faglige fullmakter avgjøre hvilke områder man kan opprette studier innenfor uten NOKUT godkjenning. Faglige fullmakter gitt av NOKUT må da vurdere kvaliteten ved det spesifikke fagmiljøet og se dette i sammenheng med institusjonens profil.

Dersom institusjonen ønsker å opprette en grad utenfor et fagmiljø med faglig fullmakt, må institusjonene søke NOKUT. NOKUT skal i sin vurdering av søknad om studier utenfor profil ta hensyn til dimensjonering av lignende studier ved andre institusjoner i Norge.

NOKUT skal jevnlig evaluere kvaliteten på institusjonenes utdanningstilbud, uavhengig av hva institusjonene har faglig fullmakt til. Dersom NOKUT gjennom sakkyndige komiteer mener at en høyere utdanningsinstitusjon eller et studieprogram har utilstrekkelig kvalitet, skal det iverksettes tiltak som er kvalitetsfremmende. Det skal settes klare tidsfrister for gjennomføring av tiltak og ny vurdering.

Finansiering

Universiteter og høyskoler skal hovedsakelig finansieres av statlige midler. Det er styret ved den enkelte utdanningsinstitusjon som er ansvarlig for å forvalte midlene på en måte som stimulerer til høy kvalitet i alle ledd, og balansere de totale ressursene institusjonene har, både økonomisk, administrativt og innenfor forskning, utdanning og formidling. NSO mener institusjonenes rapporteringskrav skal gjennomgås. Ved innføring av utviklingsavtaler for alle institusjoner skal dagens styringsparametere reduseres i antall. Private utdanningsinstitusjoner med institusjonsakkreditering skal sikres en mer likeverdig finansiering for å minimere den økonomiske byrden på den enkelte student.

Basisbevilgningen

Basiskomponenten skal gi forutsigbarhet og stabilitet for institusjonens økonomi, og langsiktige kvalitetsfremmende tiltak. NSO mener basiskomponenten skal være mellom 70 til 80 prosent av rammebevilgningen. Endringer i basisbevilgninger til institusjonene fra ett år til ett annet skal aldri være mindre enn økning i konsumprisindeksen.

Resultatkomponenten

Resultatkomponenten skal gi institusjonene økt handlingsrom utover minimumsnivå av aktivitet. Utdanningsinsentivene skal belønne fullførte grader, studiepoengsproduksjon, studentutveksling. Resten av komponenten skal belønne ekstern finansiering og vitenskapelig publisering. Finansiering fra statlige støtteordninger skal ikke måles i indikatoren for ekstern finansiering. Uttelling i EUs forskningsprogrammer og ERC skal utløse resultatfinansiering. NSO mener publisering i åpne kanaler skal belønnes gjennom et eget publiseringsnivå for Open Access publisering. For å stimulere til publisering i åpne kanaler skal beregnede publiseringspoeng i disse multipliseres med 1,5. Alt grunnlag for resultatindikatorer på forskning må inneholde fagfellevurdering. NSO mener dagens uttelling på studiepoengsproduksjon skal reduseres og NFR-tildelinger fjernes for å heller benyttes til uttelling på måloppnåelse innenfor utviklingsavtaler.

Utviklingsavtaler

Oppnåelse av målsetninger i utviklingsavtaler skal utløse finansiering. Hvordan måloppnåelse finansieres bør utredes nærmere.

Kostnadskategorier

Det skal være ulike kostnadskategorier for å ta hensyn til variasjon i kostnader mellom utdanninger. Kostnadskategoriene skal gjenspeile de nødvendige kostnadene innen et fagområde og dekke både undervisning, oppfølging og veiledning. Studieplassfinansiering skal kun benyttes innenfor den kostnadskategorien de er tildelt i.

Infrastruktur og bygningsmasse

Institusjoner som er selvforvaltende har ansvaret for vedlikehold og oppdatering av eksisterende bygningsmasse, eiendom og infrastruktur. Institusjoner som ikke er selvforvaltende skal sikres et ubyråkratisk og effektivt system for investeringer, vedlikehold, tilpasning og drift av bygg gjennom Statsbygg. En institusjon som drifter egen bygningsmasse på en uforsvarlig måte kan bli fratatt retten til selvforvaltning, og ansvaret for dette overføres til Statsbygg.

Statsbygg skal bidra til at studie- og arbeidsmiljø til enhver tid er sikret gode rammevilkår, og skal gi institusjonene stor grad av autonomi i tilpasning og omstilling av bygningsmassen. Departementet har ansvar for at utdanningsinstitusjonene har gode og forutsigbare rammer for investeringer og vedlikehold gjennom langsiktige planverk.

NSO mener at institusjonene skal ha en digital infrastruktur som legger godt til rette for bruk av digitale verktøy.

Kunnskapsdepartementet må ta ansvar for å legge frem en oversikt over vedlikeholdsetterslepet på bygg ved høyere utdanningsinstitusjoner, og for å bidra inn i institusjonenes arbeid med denne utfordringen.

Ledelse og kompetanse for utvikling

For at norske høyere utdanning skal kunne ha høyt nivå og være med i den internasjonale konkurransen både på forsknings- og på utdanningsiden mener NSO det et spesielt viktig å se på

hvordan kompetanse utvikles ved institusjonene. Da tenker vi på kompetansen til de ansatte, og på hvordan ledelse drives og utvikles for å legge gode grunnlag i hverdagen for at ansatte og miljøer skal kunne nå sine mål.

NSO opplever at ledelse på institutt/avdelingsnivå får for lite oppmerksomhet ved norske universiteter og høyskoler. NSO mener personalledelse på institutt/avdelingsnivå er svært viktig for å gi de enkelte ansatte nødvendig oppfølging for kompetanseutvikling og for organisering av aktiviteten ved instituttet/avdelingen, og hvordan ansatte arbeider sammen. Det er derfor nødvendig av institusjonene å satse mer på kompetanseheving blant ledere på disse nivåene. Det er spesielt viktig at det gjennom god ledelse arbeides frem fagmiljøer hvor vitenskapelige ansatte som driver med utdanning og undervisning arbeider sammen i team. Dette er viktig for å blant annet skape sammenheng i utdanningsløpene og i fellesskap utvikle gode undervisningsformer og aktuelle studietilbud.

Stillingskategorier

NSO mener at det som et resultat av at man har et eget karriereløp for undervisningsstillinger legges opp til en prioritering av forskning i det mest benyttede karriereløpet (amanuensis/professor). NSO mener det er problematisk at ikke alle vitenskapelige stillinger inneholder både undervisnings- og forskningsarbeid. Forskning og utdanning er sider ved universiteter og høyskolars oppdrag som bør arbeides med sammen. Da er det også nødvendig at ansatte må arbeide med begge deler. NSO ser også en kulturutfordring i UH-sektoren ved at undervisnings- og utdanningsarbeid ikke gir like mye status og prestisje som forskningsarbeid. NSO mener derfor at systemet med to ulike karriereløp må avvikles til fordel for ett helhetlig karriereløp hvor alle vitenskapelige stillinger skal være både undervisnings- og forskningsstillinger. For å satse like mye på utdanning som forskning er det nødvendig at det stilles like krav til utvikling av undervisningskompetanse, som forskningskompetanse, for å kunne få tilsetting eller opprykk fra en vitenskapelig stilling til en annen.